

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः

हरिः ओं ॥

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

प्रथमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः

Table of Contents

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायाम् पद पाठे

प्रथमंकाण्डं 3

1.5 प्रथमकाण्डेपञ्चमः प्रश्नः – पुनराधानं.....3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः ॥ हरिः ओं

1 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरिय संहितायाम् पद पाठे प्रथमकाण्डं

1.5 प्रथमकाण्डेपञ्चमः प्रश्नः – पुनराधानं

1.5.1.1

दे॒वा॒सु॒राः सं॒य॒त्ता आ॒स॒न्ते दे॒वा वि॒ज॒य॒मु॒प॒य॒न्तो॒ऽग्नौ वा॒मं व॑सु सं
न्य॒द॒ध॒ते॒द॒मु॒ नो भ॒वि॒ष्य॒ति॒ यदि॒ नो जे॒ष्य॒न्ती॒ति॒ तद॒ग्नि॒र्य॒काम॒य॒त
ते॒नापा॑*क्राम॒त् तद्दे॒वा वि॒जि॒त्या*वरु॒रु॒थ्स॒मा॒ना अ॒न्वा॒य॒न् तद॒स्य
स॒ह॒सा॒ऽऽदि॒त्स॒न्त सो॒ऽरो॒दी॒घ॒द॒रो॒दी॒त् तद् रु॒द्र॒स्य रु॒द्र॒त्वं

य॒द॒श्व॒शी॒य॒त तद् – [ ] 1

1.5.1.1 (Padam)

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व – अ॒सु॒राः । सं॒य॒त्ता इति॑ सं – य॒त्ताः । आ॒स॒न् ।
ते । दे॒वाः । वि॒ज॒य॒मि॒ति वि – ज॒य॒म् । उ॒प॒य॒न्त इत्यु॒प – य॒न्तः ।
अ॒ग्नौ । वा॒मम् । व॒सु । स॒म् । नी॒ति । अ॒द॒ध॒त । इ॒द॒म् । उ॒ । नः ।

भ॒वि॒ष्य॒ति॒ । य॒दि॒ । नः॑ । जे॒ष्य॒न्ति॑ । इति॑ । तत् । अ॒ग्निः॑ । नीति॑ ।
अ॒क्राम॑यत् । तेन॑ । अ॒पेति॑ । अ॒क्राम॑त् । तत् । दे॒वाः ।
वि॒जित्ये॑ति वि – जि॒त्य । अ॒वरु॑रु॒थ्समा॑ना इत्य॑व – रु॒रुथ्स॑मा॒नाः ।
अ॒न्वि॒ति॒ । आ॒यन् । तत् । अ॒स्य॑ । स॒हसा॑ । एति॑ । अ॒दि॒थ्स॒न्त ।
सः । अ॒रोदी॑त् । यत् । अ॒रोदी॑त् । तत् । रु॒द्रस्य॑ । रु॒द्रत्व॑मिति॑
रु॒द्र – त्वम् । यत् । अ॒श्रु॑ । अ॒शीय॑त् । तत् । 1 (50)

1.5.1.2

र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म॒भ॒वत्॑ तस्मा॑द्-र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म॒द॒क्षि॒ण्य॒म॒श्रु॒ज॒म् । हि
यो ब॒र्हि॒षि॒ द॒दा॒ति॑ पु॒रा॒ऽस्य॑ सँव॑थ्स॒राद् गृ॒हे रु॑दन्ति॑ तस्मा॑द्-
ब॒र्हि॒षि॒ न दे॒य॒म् । सो॒ऽग्नि॑र॒ब्रवी॑द्-भा॒ग्य॒सा॒न्यथ॑ व इ॒दमि॑ति॑
पुन॑रा॒धेयं॑ ते के॒वल॑मि॒त्यब्रु॑वन्-नृ॒ध्न॒वत् खलु॑ स इत्य॑ब्रवी॒द्यो
म॒द्दे॒व॒त्य॒म॒ग्नि॒मा॒द॒धा॒ता इति॑ तं पू॒षा॒ऽऽध॑त्त तेन॑ – [ ] 2

1.5.1.2 (Padam)

र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म् । अ॒भ॒वत्॑ । तस्मा॑त् । र॒ज॒त॒म् । हि॒र॒ण्य॒म् ।
अ॒द॒क्षि॒ण्य॒म् । अ॒श्रु॒ज॒मि॒त्य॒श्रु॒ – जम् । हि । यः । ब॒र्हि॒षि॒ ।

ददाति । पु॒रा । अ॒स्य । सं॒व॒त्स॒रा॒दि॒ति॒ सं – व॒त्स॒रा॒त् ।
गृ॒हे । रु॒द॒न्ति॒ । तस्मा॑त् । ब॒र्हि॒षि॒ । न । दे॒य॒म् । सः । अ॒ग्निः ।
अ॒ब्र॒वी॒त् । भा॒गी । अ॒सा॒नि॒ । अथ॑ । वः । इ॒द॒म् । इति॑ ।
पुन॑रा॒धे॒य॒मि॒ति॒ पुनः॑ – आ॒धे॒य॒म् । ते । के॒वल॒म् । इति॑ । अ॒ब्रु॒वन् ।
ऋ॒ध्न॒व॒त् । ख॒लु । सः । इति॑ । अ॒ब्र॒वी॒त् । यः । म॒द्दे॒व॒त्य॒मि॒ति॒
मत् – दे॒व॒त्य॒म् । अ॒ग्नि॒म् । आ॒द॒धा॒ता॒ इत्या॑ – द॒धा॒तै । इति॑ । तम् ।
पू॒षा । ए॒ति॒ । अ॒ध॒त्त॒ । तेन॑ । 2 (50)

1.5.1.3

पू॒षाऽऽ॒र्ध्नो॑त् तस्मा॑त् पौ॒ष्णाः प॒श॒व उ॒च्य॒न्ते तं त्व॒ष्टाऽऽ॒ध॒त्त॒ तेन॑
त्व॒ष्टाऽऽ॒र्ध्नो॑त् तस्मा॑त् त्वा॒ष्टाः प॒श॒व उ॒च्य॒न्ते तं म॒नुराऽऽ॒ध॒त्त॒ तेन॑
म॒नुरा॒र्ध्नो॑त् तस्मा॑न्मा॒न॒व्यः प्र॒जा उ॒च्य॒न्ते तं धा॒ताऽऽ*॒ध॒त्त॒ तेन॑
धा॒ताऽऽ*॒र्ध्नो॑त् सँव॒त्स॒रो वै धा॒ता तस्मा॑त् सँव॒त्स॒रं प्र॒जाः
प॒श॒वोऽनु॑ प्र जा॒य॒न्ते य ए॒वं पुन॑रा॒धे॒य॒स्य॒र्द्धि॑ वे॒द – [ ] 3

1.5.1.3 (Padam)

पू॒षा । आ॒ध॒र्नो॒त् । तस्मा॑त् । पौ॒ष्णाः । प॒श॒वः । उ॒च्यन्ते॑ । तम् ।
त्व॒ष्टा । ए॒ति । अ॒ध॒त्त । ते॒न । त्व॒ष्टा । आ॒ध॒र्नो॒त् । तस्मा॑त् । त्वा॒ष्टाः ।
प॒श॒वः । उ॒च्यन्ते॑ । तम् । म॒नुः । ए॒ति । अ॒ध॒त्त । ते॒न । म॒नुः ।
आ॒ध॒र्नो॒त् । तस्मा॑त् । मा॒न॒व्यः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । उ॒च्यन्ते॑ ।
तम् । धा॒ता । ए॒ति । अ॒ध॒त्त । ते॒न । धा॒ता । आ॒ध॒र्नो॒त् । सँ॒व॒त्स॒र
इति॑ सं – व॒त्स॒रः । वै । धा॒ता । तस्मा॑त् । सँ॒व॒त्स॒रमि॑ति सं –
व॒त्स॒रम् । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प॒श॒वः । अ॒नु । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ ।
यः । ए॒वम् । पु॒न॒रा॒धे॒य॒स्येति॑ पु॒नः – आ॒धे॒य॒स्य । ऋ॒द्धि॑म् । वे॒द । 3

(50)

1.5.1.4

ध॒र्नो॒त्ये॒व यो॑ऽस्यै॒वं ब॒न्धु॒तां वे॒द ब॒न्धु॒मा॒न् भ॒वति॑ भा॒ग॒धे॒यं वा
अ॒ग्नि॒रा॒हि॒त इ॒च्छ॒मा॒नः प्र॒जां प॒शून् य॒ज॒मा॒न॒स्यो॒प दो॒द्रा॒वो॒द्वा॒स्य पु॒न॒रा
द॒धी॒त भा॒ग॒धे॒ये॒नै॒वैन॑ꣳ स॒म॒र्द्ध॒य॒त्यथो॑ शान्ति॒रे॒वा॒स्यै॒षा पु॒न॒र्व॒स्वो॒रा
द॒धी॒तै॒तद्वै पु॒न॒रा॒धे॒य॒स्य न॒क्ष॒त्रं य॑त् पु॒न॒र्व॒सू स्वा॒या॒मे॒वैनं॑
दे॒व॒ता॒या॒मा॒धाय॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी भ॒वति॑ द॒र्भे ( ) रा द॒धा॒त्य॒या॒त॒या॒म॒त्वा॒य

द॒र्भै॒रा द॒धात्य॒द्भ्य ए॒वैन॒मोष॑धी॒भ्यो ऽव॒रु॒ध्या ऽऽ*ध॑त्ते पञ्च॑कपालः
पुरो॒डाशो॑ भवति॒ पञ्च॑ वा ऋ॒तव॑ ऋ॒तुभ्य॑ ए॒वैन॒मव॑रु॒ध्याऽऽ*ध॑त्ते । 4

1.5.1.4 (Padam)

ऋ॒ध्नोति॑ । ए॒व । यः । अ॒स्य । ए॒वम् । ब॒न्धुता॑म् । वेद॑ । ब॒न्धुमा॑निति॒
ब॒न्धु – मा॒न् । भ॒वति॑ । भा॒गधे॑यमिति॒ भा॒ग – धे॑यम् । वै । अ॒ग्निः ।
आ॒हि॒त इ॒त्या – हि॒तः । इ॒च्छ॒मा॒नः । प्र॒जामि॑ति प्र॒जाम् । प॒शून् ।
यज॑मानस्य । उ॒पेति॑ । दो॒द्रा॒व । उ॒द्वा॒स्येत्यु॑त् – वा॒स्य । पु॒नः । ए॒ति ।
द॒धी॒त । भा॒गधे॑येनेति॒ भा॒ग – धे॑येन । ए॒व । ए॒नम् । स॒मिति॑ ।
अ॒र्धय॑ति । अ॒थो इति॑ । शान्तिः॑ । ए॒व । अ॒स्य । ए॒षा । पु॒नर्व॑स्वोरिति॒
पु॒नः – व॒स्वोः । ए॒ति । द॒धी॒त । ए॒तत् । वै । पु॒नरा॑धेयस्येति॒
पु॒नः – आ॒धेय॑स्य । नक्ष॑त्रम् । यत् । पु॒नर्व॑सू इति॒ पु॒नः – व॒सू ।
स्वा॒या॒म् । ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑याम् । आ॒धाये॑त्या – धा॒य ।
ब्र॒ह्मव॑र्चसीति॒ ब्र॒ह्म – वर्च॑सी । भ॒वति॑ । द॒र्भैः ( ) । ए॒ति । द॒धाति॑ ।
अ॒या॒त॒या॒म॒त्वा॒येत्य॑या॒त॒या॒म – त्वा॒य । द॒र्भैः । ए॒ति । द॒धाति॑ । अ॒द्भ्य
इ॒त्यत् – भ्यः । ए॒व । ए॒नम् । ओ॒षधी॑भ्य इ॒त्योष॑धि – भ्यः ।

अवरु॑ध्येत्य॑व – रु॒ध्य । ए॒ति । ध॒त्ते । पञ्च॑क॒पाल इति॑
पञ्च॑ – क॒पालः । पु॒रोडा॑शः । भ॒वति॑ । पञ्च॑ । वै । ऋ॒तवः॑ ।
ऋ॒तुभ्य॑ इत्यृ॒तु – भ्यः॑ । ए॒व । ए॒नम् । अवरु॑ध्येत्य॑व – रु॒ध्य ।
ए॒ति । ध॒त्ते । 4 (75)

(अशी॑यत॒ तत्– तेन॑–वेद॑– द॒र्भैः पञ्च॑वि॒ंशति॑श्च) (A1)

1.5.2.1

परा॑ वा ए॒ष य॒ज्ञं प॒शून् व॑पति॒ योऽग्नि॑मु॒द्वास॑यते पञ्च॑क॒पालः
पु॒रोडा॑शो भ॒वति॑ पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञः पा॒ङ्क्ताः॑ प॒शवो॑ य॒ज्ञमे॒व प॒शून्व रु॑न्धे
वी॒रहा॑ वा ए॒ष दे॒वानां॑ योऽग्नि॑मु॒द्वास॑यते न वा ए॒तस्य॑ ब्रा॒ह्मणा
ऋ॒ताय॑वः पु॒रान्न॑मक्षन् प॒ङ्क्त्यो॑ या॒ज्यानु॑वा॒क्या भ॑वन्ति पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञः
पा॒ङ्क्तः॑ पु॒रुषो॑ दे॒वाने॒व वी॒रं नि॒रव॑दाया॒ग्निं पु॒नरा – [ ] 5

1.5.2.1 (Padam)

परे॑ति । वै । ए॒षः । य॒ज्ञम् । प॒शून् । व॑पति॒ यः । अ॒ग्निम् ।
उ॒द्वास॑यत॒ इत्यु॑त् – वा॒सय॑ते । पञ्च॑क॒पाल इति॑ पञ्च॑ – क॒पालः ।
पु॒रोडा॑शः । भ॒वति॑ । पा॒ङ्क्तः॑ । य॒ज्ञः । पा॒ङ्क्ताः॑ । प॒शवः॑ । य॒ज्ञम् ।

ए॒व । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । वी॒रहेति॑ वी॒र – हा । वै । ए॒षः ।
 दे॒वाना॑म् । यः । अ॒ग्निम् । उ॒द्वा॒सय॑त इत्यु॒त् – वा॒सय॑ते । न । वै ।
 ए॒तस्य॑ । ब्रा॒ह्म॒णाः । ऋ॒ताय॑व इत्यु॒त्-यवः॑ । पु॒रा । अ॒न्नम् । अ॒क्षन् ।
 प॒ङ्क्त्यः॑ । या॒ज्यानु॑वाक्या इति या॒ज्या – अ॒नुवा॑क्याः । भ॒वन्ति॑ ।
 पा॒ङ्क्तः । य॒ज्ञः । पा॒ङ्क्तः । पु॒रुषः॑ । दे॒वान् । ए॒व । वी॒रम् । नि॒रव॑दायेति
 निः – अ॒वदा॑य । अ॒ग्निम् । पु॒नः । ए॒ति । 5 (50)

1.5.2.2

ध॒त्ते श॒ताक्ष॑रा भ॒वन्ति॑ श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑य आ॒युष्ये॒वेन्द्रि॑ये
 प्र॒ति ति॑ष्ठति य॒द्वा अ॒ग्निरा॑हि॒तो न॑र्ध्यते ज्यौ॒षो भा॑ग॒धेयं॑ नि॒काम॑य॒मानो
 य॒दाग्ने॑यꣳ स॒र्वं भ॑वति सै॒वा॒स्यर्द्धिः॑ सं वा ए॒तस्य॑ गृ॒हे वा॑क्सृ॒ज्यते
 योऽग्नि॑मु॒द्वा॒सय॑ते स वा॒चꣳ सꣳ सृ॒ष्टां य॑ज॒मान॑ ई॒श्वरोऽनु॑ प॒राभ॑वितो
 वि॒भक्त॑यो भ॒वन्ति॑ वा॒चो वि॑धृत्यै यज॒मान॑स्या-प॒राभा॑वाय – [ ] 6

1.5.2.2 (Padam)

ध॒त्ते । श॒ताक्ष॑रा इति श॒त – अ॒क्षराः॑ । भ॒वन्ति॑ । श॒तायु॑रिति
 श॒त – आ॒युः । पु॒रुषः॑ । श॒तेन्द्रि॑य इति श॒त – इन्द्रि॑यः । आ॒युषि॑ ।

ए॒व । इ॒न्द्रि॒ये । प्र॒ती॒ति॒ । ति॒ष्ठ॒ति॒ । यत् । वै । अ॒ग्निः । आ॒हि॒त॒
इ॒त्या – हि॒तः । न । ऋ॒ध्य॒ते॒ । ज्या॒यः । भा॒ग॒धे॒य॒मि॒ति॒
भा॒ग – धे॒य॒म् । नि॒का॒म॒य॒मा॒न॒ इति॑ नि – का॒म॒य॒मा॒नः । यत् ।
आ॒ग्ने॒य॒म् । सर्व॑म् । भ॒व॒ति॒ । सा । ए॒व । अ॒स्य॒ । ऋ॒द्धिः । स॒मि॒ति॒ ।
वै । ए॒त॒स्य॒ । गृ॒हे । वाक् । सृ॒ज्य॒ते॒ । यः । अ॒ग्नि॒म् । उ॒द्वा॒स॒य॒त॒
इ॒त्यु॒त् – वा॒स॒य॒ते॒ । सः । वा॒च॒म् । स॒ञ्सृ॒ष्टा॒मि॒ति॒ सं – सृ॒ष्टा॒म् ।
य॒ज॒मा॒नः । ई॒श्व॒रः । अ॒न्वि॒ति॒ । प॒रा॒भ॒वि॒तो॒रि॒ति॒ प॒रा – भ॒वि॒तोः ।
वि॒भ॒क्त॒य॒ इति॑ वि – भ॒क्त॒यः । भ॒व॒न्ति॒ । वा॒चः । वि॒धृ॒त्या॒ इति॑
वि – धृ॒त्यै । य॒ज॒मा॒न॒स्य॒ । अ॒प॒रा॒भा॒वा॒ये॒त्या॒प॒रा – भा॒वा॒य॒ । 6 (50)

1.5.2.3

वि॒भ॒क्तिं॑ क॒रो॒ति॒ ब्र॒ह्मै॒व तद॑क॒रु पा॒ञ्शु॑ य॒ज॒ति॒ यथा॑ वा॒मं व॑सु
वि॒वि॒दा॒नो गू॒ह॒ति॒ ता॒दृ॒गे॒व तद॑ग्निं प्र॒ति स्वि॒ष्ट॒कृ॒तं नि॒रा॒ह॒ यथा॑ वा॒मं
व॑सु वि॒वि॒दा॒नः प्र॒का॒शं जि॒ग॒मि॒ष॒ति॒ ता॒दृ॒गे॒व तद्वि॑भ॒क्ति॒मु॒क्त्वा
प्र॒या॒जे॒न व॑षट्क॒रो॒त्या॒य॒त॒ना॒दे॒व नै॒ति॒ य॒ज॒मा॒नो वै पु॒रो॒डा॒शः प॒श॒व॒
ए॒ते आ॒हु॒ती॒ यद॑भि॒तः पु॒रो॒डा॒श॒मे॒ते आ॒हु॒ती – [ ] 7

1.5.2.3 (Padam)

वि॒भक्ति॑मि॒ति वि – भ॒क्ति॑म् । क॒रोति॑ । ब्र॒ह्म॑ । ए॒व । तत् । अ॒कः ।
उपा॑ञ्चि॒त्युप॑-अ॒ञ्शु॑ । य॒जति॑ । यथा॑ । वा॒मम् । व॒सु । वि॒वि॒दा॒नः ।
गू॒हति॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । अ॒ग्नि॑म् । प्र॒तीति॑ । स्वि॒ष्टकृ॑तमि॒ति
स्वि॒ष्ट- कृ॑तम् । नि॒रिति॑ । आ॒ह॒ । यथा॑ । वा॒मम् । व॒सु । वि॒वि॒दा॒नः ।
प्र॒का॒शमि॒ति प्र – का॒शम् । जि॒गमि॑षति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् ।
वि॒भक्ति॑मि॒ति वि – भ॒क्ति॑म् । उ॒क्त्वा । प्र॒या॒जे॒नेति॑ प्र – या॒जे॒न ।
व॒षट् । क॒रोति॑ । आ॒य॒त॒नादि॒त्या – य॒त॒नात् । ए॒व । न । ए॒ति ।
य॒ज॒मा॒नः । वै । पु॒रो॒डा॒शः । प॒श॒वः । ए॒ते इति॑ ।
आ॒हु॒ती इ॒त्या – हु॒ती । यत् । अ॒भि॒तः । पु॒रो॒डा॒शम् । ए॒ते इति॑ ।
आ॒हु॒ती इ॒त्या – हु॒ती । 7 (50)

1.5.2.4

जु॒होति॑ य॒ज॒मा॒नमे॒वोभ॑यतः प॒शुभिः॑ परि॑ गृ॒ह्णाति॑कृ॒तय॑जुः सं
भृ॒तसं॑भा॒र इ॒त्याहु॑र्न संभृ॒त्याः॑ संभा॒रा न य॑जुः क॒र्तव्य॑मित्यथो॒ खलु॑
संभृ॒त्या ए॒व संभा॑राः क॒र्तव्यं॑ य॒जु र्य॑ज्ञस्य॒ समृ॑द्ध्यैपुन॒र्निष्कृ॑तो रथो॒

दक्षिणा पुनरुथ्स्यूतं वासः पुनरुथ्सृष्टोऽनङ्वान् पुनराधेयस्य
समृद्ध्यै सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वा इत्यग्निहोत्रं जुहोति
यत्रयत्रैवास्य न्यक्तं तत - [ ] 8

1.5.2.4 (Padam)

जुहोति । यजमानम् । एव । उभयतः । पशुभिरिति पशु - भिः ।
परीति । गृह्णाति । कृतयजुरिति कृत - यजुः । संभृतसंभार इति
संभृत - संभारः । इति । आहुः । न । संभृत्या इति सं - भृत्याः ।
सभारा इति सं-भाराः । न । यजुः । कर्तव्यम् । इति । अथो इति ।
खलु । संभृत्या इति सं - भृत्याः । एव । संभारा इति सं-भाराः ।
कर्तव्यम् । यजुः । यज्ञस्य । समृद्ध्यै इति सं - ऋद्ध्यै ।
पुनर्निष्कृत इति पुनः - निष्कृतः । रथः । दक्षिणा ।
पुनरुथ्स्यूतमिति पुनः - उथ्स्यूतम् । वासः । पुनरुथ्सृष्ट इति
पुनः - उथ्सृष्टः । अनङ्वान् । पुनराधेयस्येति पुनः - आधेयस्य ।
समृद्ध्यै इति सं - ऋद्ध्यै । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति
सं - इधः । सप्त । जिह्वाः । इति । अग्निहोत्रमित्यग्नि - होत्रम् ।

जु॒होति॑ । य॒त्रय॑त्रेति॑ य॒त्र-य॑त्र । ए॒व । अ॒स्य । न्य॒क्तमि॑ति
नि - अ॒क्तम् । ततः॑ । 8 (50)

1.5.2.5

ए॒वैन॑मव॒ रुन्धे॑ वी॒रहा॑ वा ए॒ष दे॒वानां॑ ँ॒ग्निमु॑द्वा॒सय॑ते तस्य॑ वरु॒ण
ए॒वर्ण॑यादा॒ग्निवा॑रु॒ण-मे॒काद॑शक॒पाल॑मनु॒ निर्व॑पेद्यं॒ चैव॑ ह॒न्ति
यश्चा॑स्य॒र्णया॑त्तौ भा॒गधे॑येन॒ प्रीणा॑ति॒ नाऽऽर्ति॑मा॒च्छति॑ यज॑मानः । 9

1.5.2.5 (Padam)

ए॒व । ए॒नम् । अ॒वेति॑ । रुन्धे॑ । वी॒रहे॑ति॒ वीर॑ - हा । वै । ए॒षः ।
दे॒वाना॑म् । यः । अ॒ग्निम् । उ॒द्वा॒सय॑त इत्यु॒त् - वा॒सय॑ते । तस्य॑ ।
वरु॑णः । ए॒व । ऋ॒णया॑दित्यृ॒ण - या॑त् ।
आ॒ग्निवा॑रु॒णमि॒त्याग्नि॑ - वा॒रुण॑म् ।
ए॒काद॑शक॒पाल॑मि॒त्येका॑दश - क॒पाल॑म् । अनु॑ । नि॒रिति॑ । व॒पेत् ।
यम् । च॒ । ए॒व । ह॒न्ति । यः । च॒ । अ॒स्य । ऋ॒णया॑दित्यृ॒ण - या॑त् ।
तौ । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग - धे॑येन॒ प्रीणा॑ति॒ न । आ॒र्तिम् । ए॒ति ।
ऋ॒च्छति॑ । यज॑मानः । 9 (36)

(आ-ऽपराभावाय-पुरोडाशमेते-आहुती-ततः-षट्त्रिंशच्च) (A2)

1.5.3.1

भूमि॑ भू॒म्ना द्यौ॑ वरि॒णाऽन्तरि॑क्षं म॒हित्वा ।

उप॒स्थे ते दे॒व्यदि॑ते ऽग्नि॒मन्नाद॑मन्नाद्याया ऽऽद॑धे । आऽयं गौः

पृ॒श्नि॒र॒क्र॒मी॒द॒सन॑न् मा॒तरं पुनः॑ । पि॒तरं च प्र॑यन्त्सुवः । त्रिं॒शब्द॑म

वि रा॒जति॑ वाक् प॒तङ्गाय॑ शि॒श्रिये॑ । प्र॒त्यस्य॑ वह॒ द्युभिः॑ । अ॒स्य

प्रा॒णाद॑पा॒न॒त्यन्त॑श्चरति रो॒चना । व्य॑ख्यन् म॒हिषः॑ सुवः । यत्त्वा-[] 10

1.5.3.1 (Padam)

भूमिः॑ । भू॒म्ना । द्यौः॑ । वरि॒णा । अ॒न्तरि॑क्षम् । म॒हित्वेति॑ म॒हि-त्वा ।

उप॒स्थ इत्यु॑प – स्थे । ते । दे॒वि । अ॒दि॒ते । अ॒ग्निम् ।

अ॒न्नाद॑मित्यन्न – अ॒दम् । अ॒न्नाद्या॑येत्यन्न – अद्याय । एति॑ ।

द॒धे । एति॑ । अ॒यम् । गौः॑ । पृ॒श्निः॑ । अ॒क्र॒मीत् । अ॒सन॑त् ।

मा॒तरम् । पुनः॑ । पि॒तरम् । च । प्र॑यन्निति प्र – यन् । सुवः॑ ।

त्रिं॒शत् । धाम॑ । वी॒ति । रा॒जति॑ । वाक् । प॒तङ्गाय॑ । शि॒श्रिये॑ ।

प्र॒तीति॑ । अ॒स्य । वह॑ । द्यु॒भिरिति॑ द्यु – भिः । अ॒स्य ।

प्रा॒णादि॑ति॒ प्र – अ॒नात् । अ॒पा॒न॒तीत्य॑प – अ॒न॒ती । अ॒न्तः । च॒र॒ति॒ ।
रो॒च॒ना । वी॒ति॒ । अ॒ख्य॑त् । म॒हि॒षः । सु॒वः । यत् । त्वा । 10 (50)

1.5.3.2

क्रु॒द्धः प॒रो॒व॒प॒ म॒न्यु॒ना यद॑व॒र्त्या ।
सु॒क॒ल्प॒म॒ग्ने तत्त॑व पु॒न॒स्त्वो॒द्दी॒प॒या॒म॒सि ।
य॒त्ते म॒न्यु॒प॒रो॒प्त॒स्य पृ॒थि॒वी॒म॒नु द॑ध्व॒से ।
आ॒दि॒त्या वि॒श्वे तद्दे॒वा व॑स॒वश्च॑ स॒माभ॑रन् ।
म॒नो ज्यो॑ति॒ र्जु॒ष॒ता॒मा॒ज्यं वि॑च्छिन्नं य॒ज्ञं स॒मि॒मं द॑धातु ।
बृ॒ह॒स्प॒ति॒स्त॒नु॒ता॒मि॒मं नो॒ वि॒श्वे दे॒वा इ॒ह मा॑दयन्तां ।
स॒प्त ते अ॒ग्ने स॒मि॒धः स॒प्त जि॒ह्वाः स॒प्तर॑. – [ ] 11

1.5.3.2 (Padam)

क्रु॒द्धः । प॒रो॒व॒पे॒ति॒ प॒रा – उ॒प॒व॒ । म॒न्यु॒ना॑ । यत् । अ॒व॒र्त्या॑ ।
सु॒क॒ल्प॒मि॒ति॒ सु – क॒ल्प॒म् । अ॒ग्ने॒ । तत् । त॒व॒ । पु॒नः॑ । त्वा ।
उ॒दि॒ति॒ । दी॒प॒या॒म॒सि॒ । यत् । ते॒ । म॒न्यु॒प॒रो॒प्त॒स्ये॒ति॒ म॒न्यु॒-प॒रो॒प्त॒स्य॑ ।
पृ॒थि॒वी॒म् । अ॒न्वि॒ति॒ । द॑ध्व॒से । आ॒दि॒त्याः । वि॒श्वे॑ । तत् । दे॒वाः ।

वस॑वः । च॒ । समा॑भर॒न्निति॑ सं – आ॑भरन् । मनः॑ । ज्योतिः॑ ।
जुष॑ताम् । आज्य॑म् । विच्छि॑न्नमिति॒ वि – छि॒न्नम् । य॒ज्ञम् ।
समि॑ति । इ॒मम् । द॒धातु॑ । बृह॑स्पतिः । त॒नुता॑म् । इ॒मम् । नः॑ ।
विश्वे॑ । दे॒वाः । इ॒ह । मा॒दय॑न्ताम् । स॒प्त । ते॒ । अ॒ग्ने । स॒मिध॑ इति॒
सं – इ॒धः । स॒प्त । जि॒ह्वाः । स॒प्त । 11 (50)

1.5.3.3

षयः॑ स॒प्त धाम॑ प्रियाणि॑ । स॒प्त हो॒त्राः स॒प्तधा॑ त्वा यज॑न्ति स॒प्त
योनी॑रा पृ॒णस्वा घृ॑तेन । पुन॑रूर्जा नि वर्त॑स्व पुन॑रग्न इ॒षाऽऽयु॑षा ।
पुन॑र्नः पाहि विश्व॑तः । सह॑ र॒य्या नि वर्त॑स्वाग्ने पि॒न्वस्व॑ धारया ।
विश्व॑फ॒स्निया विश्व॑तस्परि॑ । ले॒कः स॒लेकः सु॒लेक॑स्ते न आ॒दित्या॑
आज्यं॑ जुषा॒णा विय॑न्तु के॒तः स॒केतः सु॒केत॑स्ते न ( ) आ॒दित्या॑
आज्यं॑ जुषा॒णा विय॑न्तु वि॒वस्वा॑ अ॒दिति॑ दे॒वजू॑तिस्ते न आ॒दित्या॑
आज्यं॑ जुषा॒णा विय॑न्तु । 12

1.5.3.3 (Padam)

ऋ॒षयः॑ । स॒प्त । धाम॑ । प्रि॒याणि॑ । स॒प्त । हो॒त्राः॑ । स॒प्त॒धेति॑
स॒प्त – धा॑ । त्वा॒ । यज॑न्ति । स॒प्त । योनीः॑ । ए॒ति । पृ॒णस्व॑ ।
घृ॒तेन॑ । पुनः॑ । ऊ॒र्जा । नी॒ति । वर्त॑स्व । पुनः॑ । अ॒ग्ने । इ॒षा ।
आयु॑षा । पुनः॑ । नः॑ । पा॒हि । वि॒श्वतः॑ । स॒ह । र॒य्या । नी॒ति ।
वर्त॑स्व । अ॒ग्ने । पि॒न्वस्व॑ । धा॒रया॑ । वि॒श्व॒फ॒स्निये॑ति
वि॒श्व – फ॒स्निया॑ । वि॒श्वतः॑ । परि॑ । ले॒कः । स॒लेक॑ इति
स – ले॒कः । सु॒लेक॑ इति सु – ले॒कः । ते । नः॑ । आ॒दि॒त्याः ।
आ॒ज्यम्॑ । जु॒षाणाः॑ । वि॒यन्तु॑ । के॒तः । स॒केत॑ इति स – के॒तः ।
सु॒केत॑ इति सु – के॒तः । ते । नः॑ ( ) । आ॒दि॒त्याः । आ॒ज्यम्॑ ।
जु॒षाणाः॑ । वि॒यन्तु॑ । वि॒वस्वान्॑ । अ॒दि॒तिः । दे॒व॒जूति॑रिति
दे॒व – जू॒तिः । ते । नः॑ । आ॒दि॒त्याः । आ॒ज्यम्॑ । जु॒षाणाः॑ ।
वि॒यन्तु॑ । 12 (63)

(त्वा-जिह्वाः सप्त-सुकेतस्ते न-स्त्रयो दश च) (A3)

1.5.4.1

भूमि॑ भू॒म्ना द्यौ॑ वरि॒णेत्या॑हा – ऽऽशि॒षैवैन॑मा ध॒त्तेस॒र्पा वै जी॑र्यन्तो
ऽम॒न्यन्त॒ स ए॒तं क॒सर्णी॑रः का॒द्रवे॒यो म॒न्त्रम॑पश्यत् ततो॑ वै ते
जी॒र्णास्त॒नूरपा॑घ्नत सर्प॒राज्ञि॑या ऋ॒ग्भिर्गा॑र्हप॒त्यमा॑ दधाति
पुन॑र्नवमे॒वैन॑मज॒रं कृ॒त्वा ऽऽ*ध॒त्तेऽथो॑ पू॒तमे॒व पृ॒थि॒वीम॒न्नाद्यं॑
नो॒पान॑मथ्सैतं – [ ] 13

1.5.4.1 (Padam)

भूमिः॑ । भू॒म्ना । द्यौः॑ । वरि॒णा । इति॑ । आ॒ह । आ॒शि॒षेत्या॑ – शि॒षा॑ ।
ए॒व । ए॒नम् । ए॒ति । ध॒त्ते । स॒र्पाः । वै । जी॑र्यन्तः । अ॒म॒न्यन्त॑ ।
सः । ए॒तम् । क॒सर्णी॑रः । का॒द्रवे॒यः । म॒न्त्रम् । अ॒प॒श्यत् । ततः॑ ।
वै । ते । जी॒र्णाः । त॒नूः । अ॒पेति॑ । अ॒घ्नत॑ । सर्प॒राज्ञि॑या इति॑
सर्प॑ – रा॒ज्ञि॒याः । ऋ॒ग्भिरि॑त्यृक् – भिः । गा॑र्हप॒त्यमि॑ति
गा॑र्ह – प॒त्यम् । ए॒ति । द॒धाति॑ । पु॒न॑र्नवमि॒ति पु॒नः – न॒वम् । ए॒व ।
ए॒नम् । अ॒ज॒रम् । कृ॒त्वा । ए॒ति । ध॒त्ते । अ॒थो इति॑ । पू॒तम् ।

ए॒व । पृ॒थि॒वीम् । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न – अद्य॑म् । न । उपे॑ति । अ॒न॒म॒त् ।

सा । ए॒त॒म् । 13 (50)

1.5.4.2

मन्त्र॑मप॒श्यत् ततो॑ वै ता॒मन्नाद्य॑मु॒पा॒न॒म॒द्य॒थ् – सर्प॑रा॒ज्ञिया॑ ऋ॒ग्भिर्
गा॒र्ह॒प॒त्य – मा॒द॒धा॒त्यन्नाद्य॑स्या वरु॒ध्या अथो॑ अ॒स्यामे॒वैनं॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त॒मा
ध॒त्ते य॒त्त्वा क्रु॒द्धः प॒रोव॑पे॒त्याहाप॑ हु॒त ए॒वास्मै॑ तत्
पुन॑स्त्वो॒द्दी॒प॒या॒म॒सी॒त्याह॑ स॒मि॒न्ध ए॒वैनं॑ य॒त्ते म॒न्युप॑रो॒प्त॒स्ये॒त्याह॑
दे॒वता॑भिरे॒वै – [ ] 14

1.5.4.2 (Padam)

मन्त्र॑म् । अ॒प॒श्यत् । ततः॑ । वै । ता॒म् । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न – अद्य॑म् ।
उपे॑ति । अ॒न॒म॒त् । यत् । सर्प॑रा॒ज्ञिया॑ इति॑ सर्प – रा॒ज्ञियाः॑ ।
ऋ॒ग्भि॒रि॒त्यृक् – भिः॑ । गा॒र्ह॒प॒त्यमि॑ति गा॒र्ह – प॒त्यम् ।
आ॒द॒धा॒ती॒त्या – द॒धा॒ति । अ॒न्नाद्य॑स्ये॒त्यन्न – अद्य॑स्य ।
अव॑रु॒ध्या इ॒त्यव॑ – रु॒ध्द्यै । अथो॑ इति॑ । अ॒स्याम् । ए॒व । ए॒न॒म् ।
प्र॒ति॒ष्ठि॒त॒मि॒ति प्र॒ति – स्ति॒त॒म् । ए॒ति । ध॒त्ते । यत् । त्वा । क्रु॒द्धः ।

प॒रो॒व॒पे॒ति॑ प॒रा – उ॒व॒प॒ । इ॒ति॑ । आ॒ह॒ । अ॒पे॒ति॑ । हु॒ते॑ । ए॒व ।
अ॒स्मै॑ । तत् । पु॒नः॑ । त्वा॒ । उ॒दि॒ति॑ । दी॒प॒या॒म॒सि॑ । इ॒ति॑ । आ॒ह॒ ।
स॒मि॒ति॑ । इ॒न्धे॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । यत् । ते॒ । म॒न्यु॒प॒रो॒प्त॒स्ये॒ति॑
म॒न्यु॒ – प॒रो॒प्त॒स्य॑ । इ॒ति॑ । आ॒ह॒ । दे॒व॒ता॒भिः॑ । ए॒व । 14 (50)

1.5.4.3

न॒ञ् सं॑ भ॒र॒ति॑ वि॒ वा ए॒त॒स्य॑ य॒ज्ञ॒श्छि॑द्यते यो॒ऽग्नि॑मु॒द्वा॒स॒य॒ते॑
बृ॒ह॒स्प॒ति॑व॒त्य॒र्चो॑प॒ ति॑ष्ठते ब्र॒ह्म॒ वै दे॒वा॒नां॑ बृ॒ह॒स्प॒ति॑ ब्र॒ह्म॒णै॒व
य॒ज्ञ॒ञ् सं॑ द॒धा॒ति॑ वि॒च्छि॒न्नं॑ य॒ज्ञ॒ञ् स॒मि॒मं॑ द॒धा॒त्वित्या॑ह सं॒त॒त्यै॑
वि॒श्वे॑ दे॒वा इ॒ह मा॑द॒य॒न्ता॒मि॒त्या॑ह स॒न्त॒त्यै॒व य॒ज्ञं॑ दे॒वेभ्यो॑ऽनु दि॒श॒ति॑
स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मि॒धः॑ स॒प्त जि॒ह्वा – [ ] 15

1.5.4.3 (Padam)

ए॒न॒म् । स॒मि॒ति॑ । भ॒र॒ति॑ । वी॒ति॑ । वै । ए॒त॒स्य॑ । य॒ज्ञः॑ । छि॒द्य॒ते॑ ।
यः । अ॒ग्नि॑म् । उ॒द्वा॒स॒य॒त इ॒त्यु॒त् – वा॒स॒य॒ते॑ । बृ॒ह॒स्प॒ति॑व॒त्ये॒ति॑
बृ॒ह॒स्प॒ति॑ – व॒त्या । ऋ॒चा । उ॒पे॒ति॑ । ति॑ष्ठते । ब्र॒ह्म॒ वै । दे॒वा॒ना॒म् ।
बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । ब्र॒ह्म॒णा॑ । ए॒व । य॒ज्ञ॒म् । स॒मि॒ति॑ । द॒धा॒ति॑ ।

वच्छिन्नमिति वि-च्छिन्नम् । यज्ञम् । समिति । इमम् । दधातु । इति ।
आह । संतत्या इति सं – तत्यै । विश्वे ॥ देवाः । इह । मादयन्ताम् ।
इति । आह । सन्तत्येति सं – तत्य । एव । यज्ञम् । देवेभ्यः ।
अन्विति । दिशति । सप्त । ते । अग्ने । समिध इति सं – इधः ।

सप्त । जिह्वाः । 15 (50)

1.5.4.4

इत्याह सप्तसप्त वै सप्तधाऽग्नेः प्रियास्तनुवस्ता एवाव रुन्धे
पुनरूर्जा सह रय्येत्यभितः पुरोडाशमाहुती जुहोति यजमानमेवोर्जा
च रय्या चोभयतः परि गृह्णात्यादित्या वा अस्माल्लोकादमुं
लोकमायन्तेऽमुष्मिन् लोके व्यतृष्यन्त इमं लोकं
पुनरभ्यवेत्याऽग्निमाधायैतान् ( ) होमानजुहवुस्त आध्नुवन्ते सुवर्गं
लोकमायन् यः पराचीनं पुनराधेयादग्निमादधीत स एतान् होमां
जुहुयाद्यामेवाऽऽदित्या ऋद्धिमाध्नुवन् तामेवध्नोति । 16

1.5.4.4 (Padam)

इति॑ । आ॒ह । स॒प्तस॒प्तेति॑ स॒प्त – स॒प्त । वै । स॒प्त॒धेति॑
स॒प्त – धा । अ॒ग्नेः । प्रि॒याः । त॒नुवः॑ । ताः । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
पुनः॑ । ऊ॒र्जा । स॒ह । र॒य्या । इति॑ । अ॒भितः॑ । पु॒रोडा॑शम् । आ॒हुती॑
इत्या – हु॒ती । जु॒होति॑ । यज॑मानम् । ए॒व । ऊ॒र्जा । च । र॒य्या ।
च । उ॒भय॑तः । प॒रीति॑ । गृ॒ह्णाति॑ । आ॒दित्याः॑ । वै । अ॒स्मात् ।
लो॒कात् । अ॒मुम् । लो॒कम् । आ॒यन् । ते । अ॒मुष्मिन् । लो॒के ।
वी॒ति । अ॒तृष्यन् । ते । इ॒मम् । लो॒कम् । पुनः॑ ।
अ॒भ्यवे॑त्येत्यभि – अ॒वेत्य॑ । अ॒ग्निम् । आ॒धाये॑त्या – धाय॑ ।
ए॒तान् ( ) । हो॒मान् । अ॒जुह॑वुः । ते । आ॒ध्नु॒वन् । ते । सु॒वर्ग॑मिति॑
सु॒वः – गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । यः । प॒राची॑नम् ।
पुन॑राधेयादिति॑ पुनः – आ॒धेया॑त् । अ॒ग्निम् । आ॒दधी॑तेत्या – दधी॑त ।
सः । ए॒तान् । हो॒मान् । जु॒हुया॑त् । याम् । ए॒व । आ॒दित्याः॑ ।
ऋ॒द्धिम् । आ॒ध्नु॒वन् । ताम् । ए॒व । ऋ॒ध्नोति॑ । 16 (75)
(सै॒तं-दे॒वता॑भिरे॒व-जि॒ह्वा-ए॒तान्-पञ्च॑विं॒शति॑श्च) (A4)

1.5.5.1

उपप्रयन्तो॑ अध्व॑रं मन्त्रं॑ वो॒चेमा॑ग्नये॑ । आ॒रे अ॒स्मे च॑ शृण्व॑ते ।
अ॒स्य प्र॒त्नाम॑नु॒ द्युत॑ꣳ शु॒क्रं दु॒दुहे॑ अ॒हयः॑ । प॒यः स॒हस्र॑सामृषिं॑ ।
अ॒ग्नि॒मूर्धा॑ दि॒वः क॒कुत्प॑तिः पृथि॒व्या अ॒यं । अ॒पाꣳ रेता॑ꣳसि
जि॒न्वति॑ । अ॒यमि॒ह प्र॑थ॒मो धा॑यि धा॒तृभि॑र्हो॒ता य॑जिष्ठो
अ॒ध्वरे॑ष्वीड्यः । यम॑प्र॒वानो॑ भृ॒गवो॑ विरु॒रुचु॑र्वनेषु चि॒त्रं वि॒भुवं॑
वि॒शेवि॑शे । उ॒भा वा॑मिन्द्रा॒ग्नी आ॑हु॒वध्या॑ – [ ] 17

1.5.5.1 (Padam)

उपप्रयन्त॑ इत्युप – प्रयन्तः॑ । अध्व॑रम् । मन्त्र॑म् । वो॒चेम॑ । अ॒ग्नये॑ ।
आ॒रे । अ॒स्मे इति॑ । च॑ । शृण्व॑ते । अ॒स्य । प्र॒त्नाम् । अ॒न्विति॑ ।
द्युत॑म् । शु॒क्रम् । दु॒दुहे॑ । अ॒हयः॑ । प॒यः । स॒हस्र॑सामिति॑
स॒हस्र॑ – साम् । ऋषि॑म् । अ॒ग्निः । मूर्धा॑ । दि॒वः । क॒कुत् । प॑तिः ।
पृथि॒व्याः । अ॒यम् । अ॒पाम् । रेता॑ꣳसि । जि॒न्वति॑ । अ॒यम् । इ॒ह ।
प्र॑थ॒मः । धा॑यि । धा॒तृभि॑रिति॑ धा॒तृ – भिः॑ । हो॒ता । य॑जिष्ठः ।
अ॒ध्वरे॑षू । ईड्यः॑ । यम् । अ॒प्न॒वानः॑ । भृ॒गवः॑ ।

विरु॒रुचु॑रिति॒ वि – रु॒रुचुः॑ । वने॑षु । चि॒त्रम् । वि॒भुव॑मिति॒
वि – भुव॑म् । वि॒शेवि॑श इति॒ वि॒शे – वि॒शे । उ॒भा । वा॒म् ।
इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । आ॒हुव॑ध्यै ॥ 17 (50)

1.5.5.2

उ॒भा रा॑धसः स॒ह मा॑दय॒ध्यै ॥
उ॒भा दा॑ता॒रावि॑षा॒र्यी॑णामु॒भा वा॑जस्य सा॒तये॑ हुवे वां ।
अ॒यं ते यो॑निर्. ऋ॒त्वियो॑ यतो॒ जातो॑ अ॒रोच॑थाः । तं जा॒नन्न॑ग्न आ
रो॒हाथा॑ नो वर्द्ध॒या र॒यिं । अ॒ग्न आ॒यूषि॑ पव॒स आ सु॒वोर्ज॑मिषं च
नः । आ॒रे बा॑धस्व दु॒च्छुनां॑ ॥ अ॒ग्ने प॑वस्व स्व॒पा अ॒स्मे वर्चः॑
सु॒वीर्यं॑ ॥ दध॒त्पोष॑र॒यिं – [ ] 18

1.5.5.2 (Padam)

उ॒भा । रा॑धसः । स॒ह । मा॑दय॒ध्यै ॥ उ॒भा । दा॑ता॒रौ । इ॒षाम् ।
र॒यीणा॑म् । उ॒भा । वा॑जस्य । सा॒तये॑ ॥ हु॒वे । वा॒म् । अ॒यम् । ते ।
यो॒निः । ऋ॒त्वियः॑ । यतः॑ । जा॒तः । अ॒रोच॑थाः । तम् । जा॒नन् ।
अ॒ग्ने । ए॒ति । रो॒ह । अथ॑ । नः । वर्द्ध॒य । र॒यिम् । अ॒ग्ने ॥

आयू॑षि । पव॑से । ए॒ति । सु॒व । उ॒र्ज॑म् । इ॒ष॑म् । च । नः । आ॒रे ।
बा॒ध॒स्व । दु॒च्छु॑नाम् । अ॒ग्ने॑ । पव॑स्व । स्व॒पा इति॑ सु – अ॒पाः॑ ।
अ॒स्मे इति॑ । वर्चः॑ । सु॒वी॒र्य॑मिति॑ सु – वी॒र्य॑म् । द॒धत् । पो॒ष॑म् ।

रयि॑म् । 18 (50)

1.5.5.3

मयि॑ । अ॒ग्ने॑ पाव॑क रोचि॑षा म॒न्द्रया॑ दे॒व जि॒ह्वया॑ ।
आ दे॒वान् व॑क्षि य॒क्षि च॑ । स नः॑ पाव॑क दी॒दिवो॑ऽग्ने॑ दे॒वाऽ॒ इ॒हा
ऽऽ*व॑ह । उप॑ य॒ज्ञ॑ ह॒विश्च॑ नः । अ॒ग्निः शु॒चि॒व्रत॑तमः शु॒चि॒र्वि॒प्रः
शु॒चिः क॒विः । शु॒ची रो॑चत आ॒हुतः॑ । उ॒द॒ग्ने शु॒चय॑स्तव शु॒क्रा भ्रा॑जन्त
ई॒रते॑ । तव॑ ज्योती॑ऽर्चयः॑ । आ॒यु॒र्दा अ॒ग्नेऽस्या॑यु॒र्मे – [ ] 19

1.5.5.3 (Padam)

मयि॑ । अ॒ग्ने॑ । पा॒व॒क । रोचि॑षा । म॒न्द्रया॑ । दे॒व । जि॒ह्वया॑ । ए॒ति ।
दे॒वान् । व॒क्षि । य॒क्षि । च॑ । सः । नः॑ । पा॒व॒क । दी॒दिवः॑ । अ॒ग्ने॑ ।
दे॒वान् । इ॒ह । ए॒ति । व॒ह । उपे॑ति । य॒ज्ञ॑म् । ह॒विः । च॑ । नः॑ ।
अ॒ग्निः । शु॒चि॒व्रत॑तम इति॑ शु॒चि॒व्रत॑ – तमः॑ । शु॒चिः । वि॒प्रः ।

शुचिः॑ । क॒विः । शुचिः॑ । रो॒च॒ते । आ॒हु॒त इत्या – हु॒तः । उ॒दि॒ति ।
अ॒ग्ने । शुच॑यः । तव॑ । शु॒क्राः । भ्राज॑न्तः । ई॒र॒ते । तव॑ ।
ज्योती॑षि । अ॒र्च॑यः । आ॒यु॒र्दा इत्यायुः – दाः । अ॒ग्ने । अ॒सि ।
आ॒युः । मे॑ । 19 (50)

1.5.5.4

दे॒हि व॒र्चो॑दा अ॒ग्नेऽसि॑ व॒र्चो॑ मे दे॒हि त॒नू॒पा अ॒ग्नेऽसि॑ त॒नु॒वं मे
पा॒ह्य॒ग्ने य॒न्मे त॒नु॒वा ऊ॒नं त॒न्म आ पृ॑ण चि॒त्रा॒व॒सो स्व॒स्ति ते
पा॒र॒म॒शी॒येन् धा॒ना॒स्त्वा श॒त॒र्हि॒मा द्यु॒म॒न्तः स॒मि॒धी॒म॒हि व॒य॒स्व॒न्तो
व॒य॒स्कृ॒तं य॒श॒स्व॒न्तो य॒श॒स्कृ॒त॒र्सु॒वी॒रा॒सो अ॒दा॒भ्यं ।
अ॒ग्ने स॒प॒त्न॒दं॒भ॒नं व॒र्षि॑ष्ठे अ॒धि ना॒के॑ । सं त्व॒म॒ग्ने सूर्य॑स्य व॒र्च॑सा
( ) ऽग॒थाः स॒मृषी॑णा॒स्तु॒तेन॑ सं प्रि॒येण॑ धा॒म्ना॑ । त्व॒म॒ग्ने सूर्य॑व॒र्चा
अ॒सि सं मा॒मा॒यु॒षा व॒र्च॑सा प्र॒जया॑ सृ॒ज । 20

1.5.5.4 (Padam)

दे॒हि । व॒र्चो॑दा इति॑ व॒र्चः– दाः । अ॒ग्ने । अ॒सि । व॒र्चः । मे॑ । दे॒हि ।
त॒नू॒पा इति॑ त॒नू – पाः । अ॒ग्ने । अ॒सि । त॒नु॒वम् । मे॑ । पा॒हि ।

अ॒ग्ने॑ । यत् । मे॒ । त॒नुवाः॑ । ऊ॒नम् । तत् । मे॒ । ए॒ति॑ । पृ॒ण ।
चि॒त्रा॒व॒सो॑ इति॒ चि॒त्र – व॒सो । स्व॒स्ति॑ । ते॒ । पा॒रम् । अ॒शी॒य ।
इ॒न्धा॒नाः । त्वा । श॒तम् । हि॒माः । द्यु॒मन्त॑ इति॒ द्यु – मन्तः॑ । स॒मि॒ति॑ ।
इ॒धी॒म॒हि॑ । व॒यस्व॑न्तः । व॒यस्कृ॑तमि॒ति॑ व॒यः – कृ॑तम् । य॒शस्व॑न्तः ।
य॒शस्कृ॑तमि॒ति॑ य॒शः – कृ॑तम् । सु॒वी॒रा॒स॒ इति॑ सु॒ – वी॒रा॒सः ।
अ॒दा॒भ्यम् । अ॒ग्ने॑ । स॒प॒त्न॒दं॒भ॒न॒मि॒ति॑ स॒प॒त्न – दं॒भ॒नम् । व॒र्षि॑ष्ठे ।
अ॒धी॒ति॑ । ना॒के॑ । स॒मि॒ति॑ । त्वम् । अ॒ग्ने॑ । सूर्य॑स्य । व॒र्च॒सा ( ) ।
अ॒ग॒थाः । स॒मि॒ति॑ । ऋ॒षी॑णाम् । स्तु॒तेन॑ । स॒मि॒ति॑ । प्रि॒येण॑ ।
धा॒म्ना॑ । त्वम् । अ॒ग्ने॑ । सूर्य॑वर्चा इति॒ सूर्य॑ – वर्चाः॑ । अ॒सि॒ ।
स॒मि॒ति॑ । मा॒म् । आ॒यु॒षा । व॒र्च॒सा । प्र॒ज॒येति॑ प्र – ज॒या॑ ।

सृ॒ज । 20 (67)

(आ॒हु॒व॒द्ध्यै॑ – पो॒ष॒र् रयि॑ – मे॒ – वर्च॑सा – स॒प्त द॑श च) (A5)

1.5.6.1

सं प॒श्या॑मि प्र॒जा अ॒ह॒मि॒ड॒प्र॒ज॒सो॑ मा॒न॒वीः । सर्वा॑ भवन्तु नो गृ॒हे ।
अ॒ंभः॑ स्था॒म्भो॑ वो भ॒क्षी॒य॒ महः॑ स्थ॒ महो॑ वो भ॒क्षी॒य॒ सहः॑ स्थ॒

सहो॑ वो॒ भक्षी॑यो॒र्जः स्थो॑र्जं॒ वो॒ भक्षी॑य रेवती॒ रम॑ध्वमस्मिन्
लोके॑ऽस्मिन् गोष्ठे॑ऽस्मिन् क्षये॑ऽस्मिन् योना॑वि॒हैव स्तेतो॑ माऽप॒ गात
ब॒ह्वीर्मे॑ भूयास्त – [ ] 21

1.5.6.1 (Padam)

समि॑ति । प॒श्यामि॑ । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अ॒हम् । इड॑प्रजस
इती॑ड – प्र॒जसः । मा॒नवीः । सर्वाः॑ । भव॑न्तु । नः । गृ॒हे । अ॒भः ।
स्थ । अ॒म्भः । वः । भक्षी॑य । महः । स्थ । महः । वः । भक्षी॑य ।
सहः । स्थ । सहः । वः । भक्षी॑य । ऊ॒र्जः । स्थ । ऊ॒र्जम् । वः ।
भक्षी॑य । रेवतीः । रम॑ध्वम् । अ॒स्मिन् । लो॒के । अ॒स्मिन् । गोष्ठ॑ इति
गो– स्थे । अ॒स्मिन् । क्षये॑ । अ॒स्मिन् । यो॒नौ । इ॒ह । ए॒व । स्त ।
इतः । मा । अपे॑ति । गा॒त । ब॒ह्वीः । मे । भूया॑स्त । 21 (50)

1.5.6.2

स॒ह्यि॑ताऽसि॒ विश्व॑रूपीरा मो॒र्जा वि॒शा ऽऽ*गौ॑पत्येना ऽऽ*रा॒यस्पो॑षेण
सह॑स्रपोषं॒ वः पु॒ष्यासं॑ मयि॒ वो रा॒यः श्र॑यन्तां । उप॑ त्वाऽग्ने दि॒वेदि॑वे
दोषा॑वस्तर्द्धि॒या व॒यं । नमो॑ भर॑न्त ए॒मसि॑ । राज॑न्तमध्वराणां॑

गो॒पामृ॒तस्य॑ दी॒दिविं॑ । वर्द्ध॑मान॒ऽस्वे॒ दमे॑ । स नः॑ पि॒तेव॑ सू॒नवे॑ऽग्ने
सू॒पाय॑नो भव । सच॑स्वा नः स्व॒स्तये॑ । अग्ने॑ – [ ] 22

1.5.6.2 (Padam)

स॒ऽहि॒तेति॑ सं – हि॒ता । अ॒सि । वि॒श्वरू॒पीरि॑ति वि॒श्व – रू॒पीः ।
ए॒ति । मा॒ । ऊ॒र्जा । वि॒श । ए॒ति । गो॒पत्ये॑न । ए॒ति । रा॒यः । पो॒षेण॑ ।
सह॑स्रपो॒षमि॑ति सह॑स्र – पो॒षम् । वः । पु॒ष्यास॑म् । म॒यि । वः ।
रा॒यः । श्र॒यन्ता॑म् । उ॒पेति॑ । त्वा॒ । अग्ने॑ । दि॒वेदि॑व इति॑ दि॒वे-दि॑वे ।
दो॒षाव॑स्त॒रिति॑ दो॒षा-व॑स्तः । धि॒या । व॒यम् । नमः॑ । भ॒रन्तः॑ । ए॒ति ।
इ॒मसि॑ । रा॒जन्त॑म् । अ॒ध्वरा॑णाम् । गो॒पामि॑ति गो – पा॒म् । ऋ॒तस्य॑ ।
दी॒दिवि॑म् । वर्द्ध॑मानम् । स्वे॒ । दमे॑ । सः । नः॑ । पि॒ता । इ॒व ।
सू॒नवे॑ । अग्ने॑ । सू॒पाय॑न इति॑ सु – उ॒पाय॑नः । भव॑ । सच॑स्वा ।
नः॑ । स्व॒स्तये॑ । अग्ने॑ । 22 (50)

1.5.6.3

त्वं नो॑ अ॒न्तमः॑ । उ॒त त्रा॒ता शि॒वो भ॑व व॒रूत्थ्यः॑ ।
तं त्वा॑ शोचिष्ठ दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ नू॒नमी॑महे स॒खिभ्यः॑ ।

वसु॑र॒ग्नि॑ वसु॑श्रवाः । अ॒च्छा॑ नक्षि॑ द्यु॒मत्त॑मो र॒यिं दाः॑ ॥

ऊ॒र्जा वः॑ प॒श्याम्यूर्जा॑ मा प॒श्यत॑ रा॒यस्पोषे॑ण वः प॒श्यामि॑ रा॒यस्पोषे॑ण
मा प॒श्यते॑डाः॑ स्थ मधु॑कृतः स्यो॒ना मा ऽऽवि॑शते॒रा मदः॑ ।

सह॒स्रपो॒षं वः॑ पु॒ष्यासं॑ – [ ] 23

1.5.6.3 (Padam)

त्वम् । नः । अ॒न्तमः॑ । उ॒त । त्रा॒ता । शि॒वः । भ॒व । व॒रूथ्यः॑ । तम् ।

त्वा । शो॒चिष्ठ॑ । दी॒दिवः॑ । सु॒म्नाय॑ । नू॒नम् । ई॒महे॑ । स॒खिभ्य॑ इति॒

स॒खि – भ्यः॑ । वसुः॑ । अ॒ग्निः । वसु॑श्रवा इति॒ वसु॑ – श्र॒वाः ।

अ॒च्छ । नक्षि॑ । द्यु॒मत्त॑म इति॒ द्यु॒मत् – तमः॑ । र॒यिम् । दाः॑ ।

ऊ॒र्जा । वः॑ । प॒श्यामि॑ । ऊ॒र्जा । मा । प॒श्यत॑ । रा॒यः । पोषे॑ण । वः॑ ।

प॒श्यामि॑ । रा॒यः । पोषे॑ण । मा । प॒श्यत॑ । इ॒डाः । स्थ॑ । मधु॑कृत॒

इति॑ मधु॑ – कृतः॑ । स्यो॒नाः । मा । ए॒ति । वि॒शत॑ । इ॒राः ।

मदः॑ । सह॒स्रपो॒षमिति॑ सह॒स्र – पो॒षम् । वः॑ । पु॒ष्यासम्॑ । 23 (50)

1.5.6.4

म॒यि॒ वो॒ रा॒यः॑ श्र॒यन्तां॑ ।

तथ्स॒वि॒तुर्व॑रि॒ण्यं॑ भ॒र्गो॑ दे॒वस्य॑ धी॒महि॑ । धि॒यो यो॒नः॑ प्र॒चोद॑यात् ।

सो॒मा॒नः॑ स्वर॒णं कृ॑णु॒हि ब्र॑ह्म॒णस्प॑ते । कक्षी॒वन्तं॑ यँ औ॒शि॒जं ।

क॒दा च॒न स्त॒रीर॑सि॒ नेन्द्र॑ सश्च॒सि दा॑शु॒षे ।

उपो॑पे॒न्नु म॑घ॒वन्भू॑य॒ इन्नु॑ ते॒ दानं॑ दे॒वस्य॑ पृ॒च्यते॑ ।

परि॑ त्वा॒ग्ने पु॑रं वँ॒प्रः सह॑स्य॒ धी॒महि॑ ।

धृ॒ष॒द्वर्णं॑ ( ) दि॒वेदि॑वे॒ भेत्ता॑रं॒ भङ्गु॑रा॒वतः॑ ।

अ॒ग्ने गृ॑ह॒पते॑ सु॒गृह॑प॒तिर॒हं त्वया॑ गृ॒हप॑ति॒ना भू॑यास॒ सु॒गृह॑प॒तिर्मया॑

त्वं गृ॑ह॒पति॑ना भू॒याः श॒तः हि॒मास्ता॑मा॒शिष॑मा॒ शा॒से तन्त॑वे

ज्योति॑ष्म॒तीं ता॑मा॒शिष॑मा॒ शा॒से ऽमु॑ष्मै॒ ज्योति॑ष्म॒तीं । 24

1.5.6.4 (Padam)

म॒यि । वः॑ । रा॒यः । श्र॒यन्ता॑म् । तत् । स॒वि॒तुः । व॑रि॒ण्यम् । भ॒र्गः ।

दे॒वस्य॑ । धी॒महि॑ । धि॒यः । यः । नः॑ । प्र॒चोद॑या॒दिति॑ प्र – चो॒दया॑त् ।

सो॒मा॒नम् । स्वर॒णम् । कृ॑णु॒हि । ब्र॑ह्म॒णः । प॒ते ।

क॒क्षी॒व॒न्त॒मि॒ति॒ क॒क्षी॒ - व॒न्त॒म् । यः । औ॒शि॒ज॒म् । क॒दा । च॒न ।
स्त॒रीः । अ॒सि॒ । न । इ॒न्द्र । स॒श्व॒सि॒ । दा॒शु॒षे॑ । उ॒पो॒पे॒त्यु॒प - उ॒प ।
इ॒त् । नु॒ । म॒घ॒व॒न्नि॒ति॒ म॒घ - व॒न् । भु॒यः॑ । इ॒त् । नु॒ । ते॒ । दा॒न॒म् ।
दे॒व॒स्य॑ । पृ॒च्य॒ते॒ । प॒री॒ति॒ । त्वा॒ । अ॒ग्ने॒ । पु॒र॒म् । व॒य॒म् । वि॒प्र॒म् ।
स॒ह॒स्य॑ । धी॒म॒हि॒ । धृ॒ष॒द्व॒र्ण॒मि॒ति॒ धृ॒ष॒त् - वर्ण॑म् ( ) । दि॒वे॒दि॒व॒
इ॒ति॒ दि॒वे - दि॒वे॒ । भे॒त्ता॒र॒म् । भ॒ङ्गु॒रा॒व॒त॒ इ॒ति॒ भ॒ङ्गु॒र॒-व॒तः॑ । अ॒ग्ने॒ ।
गृ॒ह॒प॒त॒ इ॒ति॒ गृ॒ह - प॒ते॒ । सु॒गृ॒ह॒प॒ति॒रि॒ति॒ सु - गृ॒ह॒प॒तिः॑ । अ॒ह॒म् ।
त्व॒या॑ । गृ॒ह॒प॒ति॒ने॒ति॒ गृ॒ह - प॒ति॒ना॒ । भू॒या॒स॒म् । सु॒गृ॒ह॒प॒ति॒रि॒ति॒
सु - गृ॒ह॒प॒तिः॑ । म॒या॑ । त्व॒म् । गृ॒ह॒प॒ति॒ने॒ति॒ गृ॒ह - प॒ति॒ना॒ । भू॒याः॑ ।
श॒त॒म् । हि॒माः॑ । ता॒म् । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ - शि॒ष॒म् । ए॒ति॒ । शा॒से॑ ।
त॒न्त॒वे॑ । ज्यो॒ति॒ष्म॒ती॒म् । ता॒म् । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ - शि॒ष॒म् । ए॒ति॒ ।
शा॒से॑ । अ॒मु॒ष्मै॑ । ज्यो॒ति॒ष्म॒ती॒म् । 24 (79)

(भूयास्त-स्वस्तयेऽग्ने-पुष्यासं-धृषद्वर्ण-मेकान्न त्रिंशच्च) (A6)

1.5.7.1

अ॒य॒ज्ञो॒ वा ए॒ष योऽ॒सामो॑प॒प्रय॑न्तो॒ अध्व॑रमि॒त्याह॑ स्तोम॑मे॒वास्मै॑
युन॑क्त्युपे॒त्याह॑ प्र॒जा वै प॒शव॑ उपे॒मं लो॒कं प्र॒जामे॒व प॒शूनि॑मं
लो॒कमु॒पैत्य॑स्य प्र॒त्नाम॑नु॒ द्युत॑मि॒त्याह॑ सु॒वर्गो॑ वै लो॒कः प्र॒त्नः
सु॒वर्गमे॒व लो॒कं स॒मारो॑ह॒त्यग्नि॑र्मूर्ध्ना॒ दिवः॑
क॒कुदि॑त्याह॒ मूर्धा॑नि – [ ] 25

1.5.7.1 (Padam)

अ॒य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यः । अ॒सामा॑ । उ॒पप्र॑यन्त॒ इत्यु॑प – प्र॒यन्तः॑ ।
अ॒ध्वर॑म् । इति॑ । आ॒ह । स्तोम॑म् । ए॒व । अ॒स्मै । यु॒नक्ति॑ । उ॒पेति॑ ।
इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र – जा । वै । प॒शवः॑ । उ॒पेति॑ । इ॒मम् ।
लो॒कम् । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् । ए॒व । प॒शून् । इ॒मम् । लो॒कम् ।
उ॒पेति॑ । ए॒ति । अ॒स्य । प्र॒त्नाम् । अ॒न्वि॑ति । द्यु॒तम् । इति॑ । आ॒ह ।
सु॒वर्ग॑ इति॑ सु॒वः – गः । वै । लो॒कः । प्र॒त्नः । सु॒वर्गमि॑ति
सु॒वः – ग॒म् । ए॒व । लो॒कम् । स॒मारो॑ह॒तीति॑ सं – आ॒रोह॑ति ।
अ॒ग्निः । मूर्धा॑ । दि॒वः । क॒कुत् । इति॑ । आ॒ह । मूर्धा॑नि॒म् । 25 (50)

1.5.7.2

मे॒वैन॑ꣳ समा॒नानां॑ करोत्यथो॑ दे॒वलो॒कादे॒व म॑नु॒ष्यलो॒के प्र॑ति
तिष्ठत्ययमि॒ह प्र॑थ॒मो धा॒यि धा॒तृभि॒रित्या॑ह॒ मुख्य॑मे॒वैनं॑ करोत्यु॒भा
वा॒मिन्द्रा॑ग्नी आ॒हुव॒ध्या इ॒त्याहौ॒जो ब॒लमे॒वाव रु॒न्धे ऽयं॑ ते यो॒निर्
ऋ॒त्विय॑ इ॒त्याह॑ प॒शवो॑ वै र॒यिः प॒शूने॒वाव रु॒न्धे ष॒ड्भि॒रुप॑

तिष्ठते षड्वा – [ ] 26

1.5.7.2 (Padam)

ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रोति॑ । अथो॒ इति॑ । दे॒वलो॒कादि॑ति
दे॒व – लो॒कात् । ए॒व । म॒नु॒ष्यलो॒क इति॑ म॒नु॒ष्य – लो॒के । प्र॑तीति ।
तिष्ठ॑ति । अ॒यम् । इ॒ह । प्र॑थ॒मः । धा॒यि । धा॒तृभि॒रिति॑ धा॒तृ – भिः॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । मु॒ख्यम् । ए॒व । ए॒नम् । क॒रोति॑ । उ॒भा । वा॒म् ।
इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । आ॒हुव॒ध्यै । इति॑ । आ॒ह॒ । ओ॒जः ।
ब॒लम् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । अ॒यम् । ते॒ । यो॒निः । ऋ॒त्वियः॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । प॒शवः॑ । वै । र॒यिः । प॒शून् । ए॒व । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे ।
ष॒ड्भि॒रिति॑ षट् – भिः॑ । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑ते । षट् । वै । 26 (50)

1.5.7.3

ऋ॒तव॑ ऋ॒तुष्वे॒व प्र॒ति ति॒ष्ठति॑ षड्भि॑रु॒त्तरा॑भि॒रुप॑ तिष्ठते॒ द्वाद॑श॒ सं
प॒द्यन्ते॑ द्वाद॑श॒ मा॒साः॑ सं॒वत्स॑रः॒ सं॒वत्स॑र ए॒व प्र॒ति ति॒ष्ठति॑ यथा॒
वै पु॒रुषोऽश्वो॑ गौ॒र्जीर्य॑त्ये॒वम॒ग्निरा॑हि॒तो जी॑र्यति॒ सं॒वत्स॑रस्य॒
पर॑स्तादा॒ग्निपा॑व॒मानी॑भि॒रुप॑ तिष्ठते पु॒नर्न॑वमे॒वैन॑म॒जरं॑ करोत्यथो॒
पु॒नात्ये॒वोप॑ तिष्ठते॒ योग॑ ए॒वा॒स्यैष॑ उप॒ तिष्ठते॑ – [ ] 27

1.5.7.3 (Padam)

ऋ॒तवः॑ । ऋ॒तुषु॑ । ऐ॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । षड्भि॑रिति॒ षट् – भिः॑ ।
उ॒त्तरा॑भि॒रित्यु॑त् – त॒राभिः॑ । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठते॑ । द्वाद॑श । स॒मिति॑ ।
प॒द्यन्ते॑ । द्वाद॑श । मा॒साः॑ । सं॒वत्स॑र इति॒ सं – व॒त्स॑रः । सं॒वत्स॑र
इति॒ सं – व॒त्स॑रे । ए॒व । प्र॒तीति॑ । ति॒ष्ठति॑ । यथा॑ । वै । पु॒रुषः॑ ।
अ॒श्वः । गौः॑ । जी॑र्यति । ए॒वम् । अ॒ग्निः । आ॒हि॒त इत्या॑ – हि॒तः ।
जी॑र्यति । सं॒वत्स॑रस्येति॒ सं – व॒त्स॑रस्य॒ । पर॑स्तात् ।
आ॒ग्निपा॑व॒मानी॑भि॒रित्या॑ग्नि – पा॒व॒मानी॑भिः । उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठते॑ ।
पु॒नर्न॑वमिति॒ पुनः॑ – न॒वम् । ए॒व । ए॒नम् । अ॒जर॑म् । क॒रोति॑ ।

अथो॑ इति॑ । पु॒नाति॑ । ए॒व । उपेति॑ । तिष्ठते॑ । योगः॑ । ए॒व । अ॒स्य ।
ए॒षः । उपेति॑ । तिष्ठते॑ । 27 (50)

1.5.7.4

दम॑ ए॒वा॒स्यैष॑ उप॑ तिष्ठते॑ या॒च्चै॒वा॒स्यैषो॑प॑ तिष्ठते॑ यथा॑ पा॒पीया॑ञ्छ्रे॒यस॑
आ॒हृत्य॑ नम॒स्यति॑ ता॒दृगे॒व तदा॑ यु॒र्दा अ॒ग्नेऽस्या॑यु॒र्मे दे॒हीत्या॑हा*ऽयु॒र्दा
ह्येष॑ वर्चो॑दा अ॒ग्नेऽसि॑ वर्चो॑ मे दे॒हीत्या॑ह वर्चो॑दा ह्येष॑ त॒नूपा
अ॒ग्नेऽसि॑ त॒नुवं मे॑ पा॒हीत्या॑ह – [ ] 28

1.5.7.4 (Padam)

दमः॑ । ए॒व । अ॒स्य । ए॒षः । उपेति॑ । तिष्ठते॑ । या॒च्चा । ए॒व ।
अ॒स्य । ए॒षा । उपेति॑ । तिष्ठते॑ । यथा॑ । पा॒पीया॑न् । श्रे॒यसे॑ ।
आ॒हृत्ये॒त्या – हृत्य॑ । नम॒स्यति॑ । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । आ॒युर्दा॑
इत्या॑युः – दाः । अ॒ग्ने । अ॒सि । आ॒युः । मे॑ । दे॒हि । इति॑ । आ॒ह ।
आ॒युर्दा॑ इत्या॑युः – दाः । हि॑ । ए॒षः । वर्चो॑दा इति॑ वर्चः – दाः ।
अ॒ग्ने । अ॒सि । वर्चः॑ । मे॑ । दे॒हि । इति॑ । आ॒ह । वर्चो॑दा इति॑
वर्चः – दाः । हि॑ । ए॒षः । त॒नूपा इति॑ तनू – पाः । अ॒ग्ने । अ॒सि ।

त॒नु॒व॒म् । मे॒ । पा॒हि॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । 28 (50)

1.5.7.5

त॒नू॒पा ह्ये॒षोऽग्ने॑ यन्मे॑ त॒नु॒वा ऊ॒नं तन्म॑ आ पृ॒णे॒त्याह॑ यन्मे॑
प्र॒जायै॑ प॒शूना॑मूनं॒ तन्म॑ आ पू॒रये॑ति वावै॒तदा॑ह॒चित्रा॑व॒सो स्व॑स्ति ते
पा॒रम॑शी॒येत्या॑ह॒ रात्रि॑र्वै चि॒त्राव॑सु॒रव्यु॑ष्ट्यै॒ वा ए॒तस्यै॑ पु॒रा
ब्रा॒ह्म॒णा अ॒भैषु॑र्व्यु॒ष्टिमे॒वाव॑ रु॒न्ध इ॒न्धा॒नास्त्वा॑ श॒तम् – [ ] 29

1.5.7.5 (Padam)

त॒नू॒पा इति॑ त॒नू – पाः॑ । हि॒ । ए॒षः । अ॒ग्ने॑ । यत् । मे॒ । त॒नु॒वाः ।
ऊ॒नम् । तत् । मे॒ । ए॒ति॑ । पृ॒ण॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । यत् । मे॒ । प्र॒जा॒या
इति॑ प्र – जा॒यै॑ । प॒शूना॑म् । ऊ॒नम् । तत् । मे॒ । ए॒ति॑ । पू॒रय॑ ।
इति॑ । वाव॑ । ए॒तत् । आ॒ह॒ । चि॒त्राव॑सो इति॑ चि॒त्र – व॒सो ।
स्व॑स्ति । ते॒ । पा॒रम् । अ॒शी॒य॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । रा॒त्रिः॑ । वै ।
चि॒त्राव॑सु॒रिति॑ चि॒त्र – व॒सुः॑ । अ॒व्यु॑ष्ट्या इत्य॒वि – उ॒ष्ट्यै॑ । वै ।
ए॒तस्यै॑ । पु॒रा । ब्रा॒ह्म॒णाः । अ॒भैषुः॑ । व्यु॒ष्टि॒मिति॑ वि – उ॒ष्टिम् । ए॒व ।
अवे॑ति । रु॒न्धे॑ । इ॒न्धा॒नाः । त्वा॒ । श॒तम् । 29 (50)

1.5.7.6

हि॒मा इ॒त्याह॑ श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑य आयु॒ष्येवेन्द्रि॑ये प्र॒ति तिष्ठ॑त्येषा
वै सू॒र्मी क॑र्ण॒काव॑त्येतया॒ ह स्म॒ वै दे॒वा असु॑राणां॒ शत॑तर्॒हा
स्तृ॒हन्ति॑ यदे॒तया॒ स॒मिध॑मा॒दधा॑ति वज्र॒मेवै॑तच्छ॒तघ्नीं॑ यज॒मानो॑
भ्रातृ॑व्याय प्र॒ हर॑ति स्तृ॒त्या अ॒च्छं॑बट्कारं॒ सं त्वम॑ग्ने सूर्य॑स्य
वर्च॑साऽग॒था इ॒त्याहै॑त॒त्वम॑सीद॒महं॑ ( ) भू॒यास॑मि॒ति वा॒वैत॑दाह
त्वम॑ग्ने सूर्य॑वर्चा अ॒सीत्या॑हाऽऽशि॒षमे॑वैता॒मा शा॑स्ते । 30

1.5.7.6 (Padam)

हि॒माः । इति॑ । आ॒ह । श॒तायु॑रिति॒ शत॑ – आ॒युः । पु॒रुषः॑ ।
श॒तेन्द्रि॑य इति॒ शत॑ – इन्द्रि॒यः । आ॒युषि॑ । ए॒व । इन्द्रि॒ये । प्र॒तीति॑ ।
तिष्ठ॑ति । ए॒षा । वै । सू॒र्मी । क॑र्ण॒काव॑तीति॒ कर्ण॑क – व॒ती ।
ए॒तया॑ । ह॒ । स्म॒ । वै । दे॒वाः । असु॑राणा॒म् । श॒ततर्॑हानि॒ति
श॒त – तर्॑हान् । तृ॒हन्ति॑ । यत् । ए॒तया॑ । स॒मिध॑मि॒ति सं॒-इ॒धम् ।
आ॒दधा॑तीत्या – दधा॒ति । वज्र॑म् । ए॒व । ए॒तत् । श॒तघ्नी॑मि॒ति
श॒त – घ्नी॑म् । यज॑मानः । भ्रातृ॑व्याय । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै ।

अच्छं॑ बट्कार॑मित्यच्छं॑ बट् – कार॑म् । समि॑ति । त्वम् । अ॒ग्ने ।
सूर्य॑स्य । वर्च॑सा । अ॒ग॒थाः । इति॑ । आ॒ह । ए॒तत् । त्वम् । अ॒सि ।
इ॒दम् । अ॒हम् ( ) । भू॒या॒सम् । इति॑ । वाव । ए॒तत् । आ॒ह । त्वम् ।
अ॒ग्ने । सूर्य॑वर्चा इति॑ सूर्य – वर्चाः॑ । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह ।
आ॒शि॒ष॒मि॒त्या॑ – शि॒ष॒म् । ए॒व । ए॒ताम् । ए॒ति । शा॒स्ते । 30 (66)
(मू॒र्द्धा॒न॒ञ्-ष॒ड्वा-ए॒ष उप॑ तिष्ठते-पा॒ही॒त्या॒ह-श॒त-म॒ह॒ञ्
षोड॑श च) (A7)

1.5.8.1

सं प॑श्यामि प्र॒जा अ॒ह॒मि॒त्या॒ह या॑वन्त ए॒व ग्रा॒म्याः प॒श॒व॒स्ता॒ने॒वा॒व
रु॒न्धेऽम्भः॑ स्था॒म्भो वो॑ भक्षी॒ये॒त्या॒हाम्भो॑ ह्ये॒ता म॒हः स्थ॑ म॒हो वो॑
भक्षी॒ये॒त्या॒ह म॒हो ह्ये॒ताः स॒हः स्थ॑ स॒हो वो॑ भक्षी॒ये॒त्या॒ह स॒हो
ह्ये॒ता ऊ॒र्जः स्थो॒र्जं वो॑ भक्षी॒ये॒त्या – [ ] 31

1.5.8.1 (Padam)

समि॑ति । प॒श्या॒मि । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अ॒हम् । इति॑ । आ॒ह ।
या॑वन्तः । ए॒व । ग्रा॒म्याः । प॒श॒वः । तान् । ए॒व । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे ।

अ॒भः । स्थ । अ॒भः । वः । भ॒क्षी॒य । इति । आ॒ह । अ॒भः । हि ।
ए॒ताः । म॒हः । स्थ । म॒हः । वः । भ॒क्षी॒य । इति । आ॒ह । म॒हः ।
हि । ए॒ताः । स॒हः । स्थ । स॒हः । वः । भ॒क्षी॒य । इति । आ॒ह ।
स॒हः । हि । ए॒ताः । ऊ॒र्जः । स्थ । ऊ॒र्जम् । वः । भ॒क्षी॒य ।
इति । 31 (50)

1.5.8.2

हो॒र्जो ह्ये॒ता रे॒वती॑ र॒मध्व॑मि॒त्याह॑ प॒शवो॑ वै रे॒वतीः॑ प॒शून्ने॒वात्मन्॑
र॒मय॑त इ॒हैव॑ स्तेतो माऽप॒ गाते॑त्याह ध्रु॒वा ए॒वैना॑ अन॒पगाः॑ कुरु॒त
इष्ट॑क॒चिद्वा॑ अ॒न्योऽग्निः॑ प॒शुचि॑दन्यः स॒हिता॑सि वि॒श्वरू॑पीरिति
व॒त्सम॑भि मृ॒शत्यु॑पै॒वैनं॑ धत्ते प॒शुचि॑तमेनं कुरु॒ते प्र – [ ] 32

1.5.8.2 (Padam)

आ॒ह । ऊ॒र्जः । हि । ए॒ताः । रे॒वतीः॑ । र॒मध्व॑म् । इति । आ॒ह ।
प॒शवः॑ । वै । रे॒वतीः॑ । प॒शून् । ए॒व । आ॒त्मन् । र॒मय॑ते । इ॒ह । ए॒व ।
स्त । इ॒तः । मा । अ॒पेति॑ । गा॒त । इति॑ । आ॒ह । ध्रु॒वाः । ए॒व ।
ए॒नाः । अन॑प॒गा इत्य॑नप-गाः । कुरु॒ते । इष्ट॑क॒चिदि॑तीष्ट॒क-चित् ।

वै । अ॒न्यः । अ॒ग्निः । प॒शु॒चि॒दि॒ति॑ प॒शु – चि॒त् । अ॒न्यः ।
स॒॒हि॒ते॒ति॑ सं – हि॒ता । अ॒सि॒ । वि॒श्व॒रू॒पी॒रि॒ति॑ वि॒श्व – रू॒पीः ।
इ॒ति॑ । व॒थ्स॒म् । अ॒भी॒ति॑ । मृ॒श॒ति॑ । उ॒पे॒ति॑ । ए॒व । ए॒न॒म् । ध॒त्ते॒ ।
प॒शु॒चि॒त॒मि॒ति॑ प॒शु – चि॒त॒म् ॥ ए॒न॒म् । कु॒रु॒ते॒ । प्रे॒ति॑ । 32 (50)

1.5.8.3

वा ए॒षोऽस्मा॑ल्लो॒का॒च्य॑व॒ते॒ य आ॑ह॒व॒नी॒य॒मु॒प॒ ति॑ष्ठ॒ते॒ गा॒र्ह॒प॒त्य॒मु॒प॒
ति॑ष्ठ॒ते॒ ऽस्मि॒न्ने॒व॒ लो॒के॒ प्र॒ति॑ ति॒ष्ठ॒त्य॒थो॒ गा॒र्ह॒प॒त्या॒यै॒व॒ नि॒ हु॒ते॒
गा॒य॒त्री॒भि॒रु॒प॒ ति॑ष्ठ॒ते॒ ते॒जो॒ वै गा॒य॒त्री॒ ते॒ज॒ ए॒वा॒त्म॒न् ध॒त्ते॒ऽथो॒ य॒दे॒तं॒
तृ॒च॒म॒न्वा॒ह॒ सं॒त॒त्यै॒ गा॒र्ह॒प॒त्यं॒ वा॒ अ॒नु॒ द्वि॒पा॒दो॒ वी॒राः॒ प्र जा॑य॒न्ते॒
य ए॒वं वि॒द्वान् द्वि॒प॒दा॒भि॒ गा॒र्ह॒प॒त्य॒मु॒प॒ति॑ष्ठ॒त – [ ] 33

1.5.8.3 (Padam)

वै । ए॒षः । अ॒स्मा॒त् । लो॒का॒त् । च्य॑व॒ते॒ । यः ।
आ॒ह॒व॒नी॒य॒मि॒त्या – ह॒व॒नी॒य॒म् । उ॒प॒ति॑ष्ठ॒त इ॒त्यु॒प – ति॑ष्ठ॒ते॒ ।
गा॒र्ह॒प॒त्य॒मि॒ति॑ गा॒र्ह – प॒त्य॒म् । उ॒पे॒ति॑ । ति॒ष्ठ॒ते॒ । अ॒स्मि॒न् ।
ए॒व । लो॒के॒ । प्र॒ती॒ति॑ । ति॒ष्ठ॒ति॑ । अ॒थो इ॒ति॑ ।

गार्.ह॑प॒त्याये॒ति गार्.ह॑ – प॒त्याय॑ । ए॒व । नी॒ति । हु॒ते । गा॒यत्री॑भिः ।
उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठते॑ । तेजः॑ । वै । गा॒यत्री । तेजः॑ । ए॒व । आ॒त्मन् ।
ध॒त्ते । अथो॑ इति॑ । यत् । ए॒तम् । तृ॒चम् । अ॒न्वाहे॑त्यनु – आह॑ ।
सं॒तत्या॑ इति॑ सं – त॒त्यै । गार्.ह॑प॒त्यमि॒ति गार्.ह॑ – प॒त्यम् । वै ।
अ॒न्वि॒ति । द्वि॒पाद॑ इति॑ द्वि – पा॒दः । वी॒राः । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । यः ।
ए॒वम् । वि॒द्वान् । द्वि॒पदा॑भिरिति॑ द्वि – पदा॑भिः । गार्.ह॑प॒त्यमि॒ति
गार्.ह॑ – प॒त्यम् । उ॒पति॑ष्ठत इत्यु॒प – ति॑ष्ठते । 33 (50)

1.5.8.4

आ॒ऽस्य॑ वी॒रो जा॑यत ऊ॒र्जा वः॑ प॒श्यां यूर्जा॑ मा प॒श्यते॑-त्याहा
ऽऽशि॒षमे॑वैता॒मा शा॑स्ते तथ्स॒वितु॑र्वरेण्यमि॒त्याह॑ प्रसू॒त्यै सो॒मान॑
स्व॒रणमि॒त्याह॑ सोमपी॒थमे॑वाव रुन्धे कृ॒णुहि॑ ब्रह्म॒णस्प॑त इत्याह
ब्रह्म॒वर्च॑समे॒वाव रुन्धे॑कदा च॒न स्त॒रीर॑सीत्याह॑ न स्त॒री
रा॒त्रिं व॑सति – [ ] 34

1.5.8.4 (Padam)

ए॒ति । अ॒स्य । वी॒रः । जा॒यते । ऊ॒र्जा । वः । प॒श्या॒मि । ऊ॒र्जा ।
मा । प॒श्य॒त । इति । आ॒ह । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या – शि॒ष॒म् । ए॒व ।
ए॒ता॒म् । ए॒ति । शा॒स्ते । तत् । स॒वि॒तुः । व॒रे॒ण्य॒म् । इति । आ॒ह ।
प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै । सो॒मा॒न॒म् । स्वर॑ण॒म् । इति । आ॒ह ।
सो॒म॒पी॒थ॒मि॒ति सो॒म – पी॒थ॒म् । ए॒व । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । कृ॒णु॒हि ।
ब्र॒ह्म॒णः । प॒ते । इति । आ॒ह । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒ति ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् । ए॒व ।
अ॒वे॒ति । रु॒न्धे । क॒दा । च॒न । स्त॒रीः । अ॒सि । इति । आ॒ह । न ।
स्त॒री॒म् । रा॒त्रि॒म् । व॒स॒ति । 34 (50)

1.5.8.5

य ए॒वं वि॒द्वान॒ग्नि॒मु॒प॒ति॒ष्ठ॒ते परि॑ त्वा॒ग्ने पु॒रं व॒य॒मि॒त्या॒ह
प॒रि॒धि॒मे॒वैतं॑ परि॑ द॒धा॒त्य॒स्क॒न्दा॒या॒ग्ने गृ॒ह॒प॒त इ॒त्या॒ह
य॒था॒य॒जु॒रे॒वैत॑च्छ॒तं हि॒मा इ॒त्या॒ह श॒तं त्वा॒ हे॒म॒न्ता॒नि॒न्धि॒षी॒ये॒ति वा
वै॒त॒दा॒ह पु॒त्र॒स्य॒ नाम॑ गृ॒ह्णा॒त्य॒न्ना॒द॒मे॒वैनं॑ क॒रो॒ति ता॒मा॒शि॒ष॒मा शा॒से
त॒न्त॒वे ज्यो॒ति॒ष्म॒ती॒मि॒ति ब्रू॒या॒द्य॒स्य पु॒त्रो॒ज्जा॒तः स्या॒त् ते॒ज॒स्व्ये॒वा॒स्य

ब्रह्मवर्चसी पुत्रो जायते तामाशिषमा शासे ऽमुष्मै ज्योतिष्मती ( )
मिति ब्रूयाद्यस्य पुत्रो जातः स्यात् तेज एवास्मिन् ब्रह्मवर्चसं
दधाति । 35

1.5.8.5 (Padam)

यः । एवम् । विद्वान् । अग्निम् । उपतिष्ठत इत्युप – तिष्ठते । परीति ।
त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । इति । आह । परिधिमिति परि-धिम् ।
एव । एतम् । परीति । दधाति । अस्कन्दाय । अग्ने । गृहपत इति
गृह – पते । इति । आह । यथायजुरिति यथा – यजुः । एव ।
एतत् । शतम् । हिमाः । इति । आह । शतम् । त्वा । हेमन्तान् ।
इन्धिषीय । इति । वाव । एतत् । आह । पुत्रस्य । नाम । गृह्णाति ।
अन्नादमित्यन्न – अदम् । एव । एनम् । करोति । ताम् ।
आशिषमित्या-शिषम् । एति । शासे । तन्तवे । ज्योतिष्मतीम् ( ) ।
इति । ब्रूयात् । यस्य । पुत्रः । अजातः । स्यात् । तेजस्वि । एव ।
अस्य । ब्रह्मवर्चसीति ब्रह्म – वर्चसी । पुत्रः । जायते । ताम् ।
आशिषमित्या – शिषम् । एति । शासे । अमुष्मै । ज्योतिष्मतीम् ।

इति॑ । ब्रू॒यात् । यस्य॑ । पु॒त्रः । जा॒तः । स्यात् । तेजः॑ । ए॒व ।
अ॒स्मिन् । ब्र॒ह्मव॑र्चसमिति॑ ब्र॒ह्म – वर्च॑सम् । द॒धाति॑ । 35 (79)
(उ॒र्जं॑ वा॒ भक्षी॑येति॒ – प्र – गा॒र्ह॒प॒त्यमु॒पति॑ष्ठते॒ – वस॑ति॒ – ज्योति॑ष्मती॒ –
मेका॒न्न त्रि॑श॒च्च) (A8)

1.5.9.1

अ॒ग्नि॒हो॒त्रं जु॑होति॒ यदे॒व किं॑ च॒ यज॑मानस्य॒ स्वं तस्यै॒व तद्दे॑तः
सिञ्च॑ति॒ प्र॒जन॑ने॒ प्र॒जन॑नं॒ हि वा॑ अ॒ग्निरथौष॑धीरन्त॒गता॑ द॒हति॑
तास्ततो॑ भूय॒सीः प्र॑ जा॒यन्ते॒ यथ्सा॒यं जु॑होति॒ रेत॑ ए॒व तथ्सिञ्च॑ति॒
प्रै॒व प्रा॑त॒स्तने॑न॒ जन॑यति॒ तद्दे॑तः॒ सिक्तं॑ न त्वष्ट्रा॒ऽविकृ॑तं॒ प्रजा॑यते
याव॑च्छो॒ वै रेत॑सः॒ सिक्त॑स्य – [ ] 36

1.5.9.1 (Padam)

अ॒ग्नि॒हो॒त्रमि॑त्यग्नि – हो॒त्रम् । जु॑होति॒ । यत् । ए॒व । किम् । च ।
यज॑मानस्य॒ । स्वम् । तस्य॑ । ए॒व । तत् । रेतः॑ । सिञ्च॑ति॒ । प्र॒जन॑नं
इति॑ प्र – जन॑ने । प्र॒जन॑नमिति॒ प्र – जन॑नम् । हि । वै । अ॒ग्निः ।
अथ॑ । ओष॑धीः । अन्त॑गता॒ इत्यन्त॑ – ग॒ताः । द॒हति॑ । ताः । ततः॑ ।

भू॒यसीः॑ । प्रेति॑ । जा॒यन्ते॑ । यत् । सा॒यम् । जु॒होति॑ । रे॒तः॑ । ए॒व ।
तत् । सि॒ञ्चति॑ । प्रेति॑ । ए॒व । प्रा॒तस्त॒नेनेति॑ प्रा॒तः – त॒नेन॑ ।
जा॒नयति॑ । तत् । रे॒तः॑ । सि॒क्तम् । न । त्वष्टा॑ ॥
अ॒वि॒कृत॒मित्य॒वि – कृत॑म् । प्रेति॑ । जा॒यते॑ । या॒वच्छ॑ इति॑
या॒वत् – शः॑ । वै । रे॒तसः॑ । सि॒क्तस्य॑ । 36 (50)

1.5.9.2

त्वष्टा॑ रू॒पाणि॑ वि॒करोति॑ ता॒वच्छो॑ वै तत्प्र जा॒यत॑ ए॒ष वै दै॒व्यस्त्वष्टा॑
यो य॒जते॑ ब॒ह्वीभि॒रुप॑ तिष्ठ॒ते रे॒तस॑ ए॒व सि॒क्तस्य॑ बहु॒शो रू॒पाणि॑ वि
करोति॑ स प्रै॒व जा॒यते॑ श्वःश्चो॑ भू॒यान् भवति॑ य ए॒वं
वि॒द्वानग्नि॑मु॒पतिष्ठ॑ते ऽह॒र्दे॒वाना॒मासीद्-रा॒त्रिर॒सुराणां॑ तेऽसुरा॑ यद्दे॒वानां॑
वि॒त्तं वे॒द्यमासी॒त्तेन॑ सह- [ ] 37

1.5.9.2 (Padam)

त्वष्टा॑ । रू॒पाणि॑ । वि॒करो॒तीति॑ वि – क॒रोति॑ । ता॒वच्छ॑ इति॑
ता॒वत्-शः॑ । वै । तत् । प्रेति॑ । जा॒यते॑ । ए॒षः । वै । दै॒व्यः । त्वष्टा॑ ।
यः । य॒जते॑ । ब॒ह्वीभिः॑ । उ॒पेति॑ । तिष्ठ॒ते । रे॒तसः॑ । ए॒व । सि॒क्तस्य॑ ।

बहु॑श इति॑ बहु – शः॑ । रू॒पाणि॑ । वी॒ति । क॒रोति॑ । सः॑ । प्रेति॑ ।
ए॒व । जा॒यते॑ । श्वः॑ श्व इति॑ श्वः – श्वः॑ । भू॒यान् । भ॒वति॑ । यः॑ ।
ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्निम् । उ॒पतिष्ठ॑त इत्यु॒प – तिष्ठ॑ते । अ॒हः ।
दे॒वाना॑म् । आसी॑त् । रा॒त्रिः । अ॒सुरा॑णाम् । ते । अ॒सुराः॑ ।
यत् । दे॒वाना॑म् । वि॒त्तम् । वे॒द्यम् । असी॑त् । तेन॑ । स॒ह । 37 (50)

1.5.9.3

रा॒त्रिं प्रा॒ऽवि॒शन्ते॑ दे॒वा ही॒ना अ॒मन्य॑न्त ते॒ऽपश्य॑न्नाग्नेयी रा॒त्रिराग्ने॑याः
प॒शव॑ इ॒ममे॒वाग्नि॑ स्त॒वाम॑ स नः॑ स्तु॒तः प॒शून् पुन॑र्दास्यतीति
ते॒ऽग्नि॑मस्तु॒वन्त्स ए॒भ्यः स्तु॒तो रा॒त्रिया॑ अ॒ध्यह॑रभि प॒शून्नि॑रार्ज॒ते
दे॒वाः प॒शून् वि॒त्त्वा का॒मा अ॒कुर्व॑त य ए॒वं वि॒द्वान॒ग्निमु॒पतिष्ठ॑ते
प॒शुमा॑न् भव – [ ] 38

1.5.9.3 (Padam)

रा॒त्रिम् । प्रेति॑ । अ॒वि॒शन् । ते । दे॒वाः । ही॒नाः । अ॒मन्य॑न्त । ते ।
अ॒पश्य॑न् । आ॒ग्नेयी॑ । रा॒त्रिः । आ॒ग्नेयाः॑ । प॒शवः॑ । इ॒मम् । ए॒व ।
अ॒ग्निम् । स्त॒वाम॑ । सः । नः॑ । स्तु॒तः । प॒शून् । पुनः॑ । दा॒स्यति॑ ।

इति॑ । ते॑ । अ॒ग्निम् । अ॒स्तु॒वन् । सः । ए॒भ्यः । स्तु॒तः । रा॒त्रि॒याः ।
अ॒धी॒ति॑ । अ॒हः । अ॒भी॒ति॑ । प॒शून् । नि॒रि॒ति॑ । आ॒र्ज॒त् । ते॑ । दे॒वाः ।
प॒शून् । वि॒त्वा । का॒मान् । अ॒कु॒र्व॒त॑ । यः । ए॒वम् । वि॒द्वान् ।
अ॒ग्निम् । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒त॑ इत्यु॒प – ति॒ष्ठ॒ते॑ । प॒शु॒मा॒नि॒ति॑ प॒शु – मा॒न् ।
भ॒व॒ति॑ । 38 (50)

1.5.9.4

त्यादि॒त्यो वा अ॒स्मा॒ल्लो॒का॒द॒मुं॑ लो॒क॒मै॒त्सो॑ ऽमुं॒लो॒कं॑ ग॒त्वा पु॒न॒रि॒मं॑
लो॒क॒म॒भ्य॑ध्या॒य॒त् स॒ इ॒मं॑ लो॒क॒मा॒ग॒त्य॑ मृ॒त्यो॒र॒बि॒भे॒न्मृ॒त्यु॒सं॑यु॒त
इ॒व ह्य॑यं॒ लो॒कः॑ सोऽम॒न्य॒ते – म॒मे॒वा॒ग्नि॑ स्त॒वानि॑ स मा॒ स्तु॒तः॑
सु॒व॒र्गं॑ लो॒कं॑ ग॒म॒यि॒ष्य॒ती॒ति॑ सोऽग्नि॑म॒स्तौ॒त् स ए॒नं॑ स्तु॒तः॑ सु॒व॒र्गं॑
लो॒क॒म॒ग॒म॒य॒द्य॑ – [ ] 39

1.5.9.4 (Padam)

आ॒दि॒त्यः । वै । अ॒स्मा॒त् । लो॒का॒त् । अ॒मुम् । लो॒कम् । ऐ॒त् । सः ।
अ॒मुम् । लो॒कम् । ग॒त्वा । पु॒नः । इ॒मम् । लो॒कम् । अ॒भी॒ति॑ ।
अ॒ध्या॒य॒त् । सः । इ॒मम् । लो॒कम् । आ॒ग॒त्ये॒त्या॑ – ग॒त्य॑ । मृ॒त्योः ।

अ॒भि॒भे॒त् । मृ॒त्यु॒सं॒यु॒त इति॑ मृ॒त्यु – सं॒यु॒तः । इ॒व । हि । अ॒यम् ।
लो॒कः । सः । अ॒म॒न्य॒त । इ॒मम् । ए॒व । अ॒ग्नि॒म् । स्त॒वा॒नि । सः ।
मा । स्तु॒तः । सु॒वर्ग॑मि॒ति सु॒वः-ग॑म् । लो॒कम् । ग॒म॒यि॒ष्य॒ति । इति॑ ।
सः । अ॒ग्नि॒म् । अ॒स्तौ॒त् । सः । ए॒नम् । स्तु॒तः । सु॒वर्ग॑मि॒ति
सु॒वः – ग॑म् । लो॒कम् । अ॒ग॒म॒य॒त् । यः । 39 (50)

1.5.9.5

ए॒वं वि॒द्वान॑ग्नि॒मु॒प॒ति॒ष्ठ॒ते सु॒वर्ग॑मे॒व लो॒कमे॑ति॒ सर्व॑मा॒यु॒रे॒त्य॒भि
वा ए॒षो॒ऽग्नी॑ आ॒ रो॒ह॒ति॒ य ए॒नावु॑प॒ति॒ष्ठ॒ते यथा॑ ख॒लु वै
श्रे॒या॒न॒भ्या॒रू॒ढः का॒म॒य॒ते॒ तथा॑ क॒रो॒ति॒ न॒क्त॒मु॒प॒ ति॒ष्ठ॒ते न प्रा॒तः सꣳ
हि न॒क्तं व्र॑ता॒नि सृ॒ज्य॒न्ते॒ सह॑ श्रे॒याꣳश्च॑ पा॒पी॒याꣳश्चा॒सा॒ते॒ ज्यो॒ति॒र्वा
अ॒ग्नि॒स्त॒मो रा॒त्रि॒र्य – [ ] 40

1.5.9.5 (Padam)

ए॒वम् । वि॒द्वान् । अ॒ग्नि॒म् । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒त इत्यु॑प – ति॒ष्ठ॒ते । सु॒वर्ग॑मि॒ति
सु॒वः – ग॑म् । ए॒व । लो॒कम् । ए॒ति॒ । स॒र्वम् । आ॒युः । ए॒ति॒ ।
अ॒भी॒ति॒ । वै । ए॒षः । अ॒ग्नी॑ इति॑ । ए॒ति॒ । रो॒ह॒ति॒ । यः । ए॒नौ ।

उपतिष्ठत॑ इत्यु॑प – तिष्ठते॑ । यथा॑ । खलु॑ । वै । श्रेयान्॑ ।
अभ्यारूढ॑ इत्यभि॑ – आरूढः॑ । कामयते॑ । तथा॑ । करोति॑ । नक्तम्॑ ।
उपेति॑ । तिष्ठते॑ । न । प्रातः॑ । समिति॑ । हि । नक्तम्॑ । व्रतानि॑ ।
सृज्यन्ते॑ । सह॑ । श्रेयान्॑ । च॑ । पापीयान्॑ । च॑ । आसाते॑ इति॑ ।
ज्योतिः॑ । वै । अग्निः॑ । तमः॑ । रात्रिः॑ । यत् । 40 (50)

1.5.9.6

नक्तमुपतिष्ठते॑ ज्योतिषै॑व तमस्तर-त्युपस्थेयोऽग्नी(३) नोपस्थेया(३)
इत्याहुर्मनुष्याये॑न्वै योऽहरहरा॑हत्याऽथैनं॑ याचति॑ स इन्वै
तमुपा॑र्च्छत्यथ॑ को दे॒वान॑हर॒हर्या॑चिष्यतीति॑ तस्मान्नोपस्थेयो॑ ऽथो
खल्वा॑हुराशि॒षे वै कं॑ यज॒मानो॑ यजत॑ इत्येषा॑ खलु॑ वा – [ ] 41

1.5.9.6 (Padam)

नक्तम्॑ । उपतिष्ठत॑ इत्यु॑प – तिष्ठते॑ । ज्योतिषा॑ । ए॒व । तमः॑ । तरति॑ ।
उपस्थेय॑ इत्यु॑प – स्थेयः॑ । अ॒ग्नी(३)ः॑ । न । उपस्थेया(३)
इत्यु॑प-स्थेया(३)ः॑ । इति॑ । आहुः॑ । मनुष्या॑य । इत् । नु । वै । यः ।
अहर॑हरित्यहः॑ – अहः॑ । आह॑त्येत्या॑ – हत्य॑ । अथ॑ । ए॒नम् ।

याच॑ति । सः । इत् । नु । वै । तम् । उपेति॑ । ऋच्छति॑ । अथ ।
कः । दे॒वान् । अ॒हर॒हरि॒त्यहः॑ – अहः । याचिष्यति॑ । इति॑ । तस्मात् ।
न । उप॒स्थेय॑ इत्युप – स्थेयः । अथो इति॑ । खलु । आहुः ।
आशिष॑ इत्या – शिषे॑ । वै । कम् । यज॑मानः । यज॑ते । इति॑ ।
एषा । खलु । वै । 41 (50)

1.5.9.7

आहि॑ताग्नेरा॒शी र्यद॒ग्निमु॑पतिष्ठते॒ तस्मा॑दुप॒स्थे यः प्र॒जाप॑तिः
प॒शून्सृ॑जत ते सृ॒ष्टा अ॒होरा॒त्रे प्राऽ*वि॒शन् ताञ्छ॑न्दोभि॒रन्ववि॑न्दद् –
यच्छ॑न्दोभि॒रुपति॑ष्ठते स्वमे॒व तदन्वि॑च्छति न तत्र जा॒म्यस्ती – त्याहु॑र्यो
ऽहर॑हरुप तिष्ठत इति॑ यो वा अ॒ग्निं प्रत्य॑ङ्ङुप तिष्ठते प्रत्ये॑नमोषति यः
परा॑ङ् विष्वङ् प्र॒जया॑ प॒शुभि॑ ( ) रेति॑ कवातिर्यङ्ङि॒वोप॑ तिष्ठेत नैनं
प्रत्यो॑षति न विष्वङ् प्र॒जया॑ प॒शुभि॑रेति । 42

1.5.9.7 (Padam)

आहि॑ताग्नेरि॒त्याहि॑त – अग्नेः । आ॒शीरि॒त्या – शीः । यत् । अ॒ग्निम् ।
उपति॑ष्ठत इत्युप – तिष्ठते । तस्मात् । उप॒स्थेय॑ इत्युप – स्थेयः ।
प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – पतिः । प॒शून् । अ॒सृज॑त । ते । सृ॒ष्टाः ।

अ॒हो॒रा॒त्रे इत्य॑हः – रा॒त्रे । प्रेति॑ । अ॒वि॒श॒न् । तान् । छन्दो॑भिरिति
छन्दः-भिः । अ॒न्वि॒ति । अ॒वि॒न्द॒त् । यत् । छन्दो॑भिरिति छन्दः-भिः ।
उ॒प॒ति॒ष्ठ॒त इत्यु॑प – तिष्ठ॑ते । स्व॒म् । ए॒व । तत् । अ॒न्वि॒ति । इ॒च्छ॒ति ।
न । तत्र॑ । जा॒मि । अ॒स्ति । इति॑ । आ॒हुः । यः ।
अ॒ह॒र॒ह॒रि॒त्य॒हः – अ॒हः । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒त इत्यु॑प – तिष्ठ॑ते । इति॑ । यः ।
वै । अ॒ग्नि॒म् । प्र॒त्य॒ङ् । उ॒प॒ति॒ष्ठ॒त इत्यु॑प – तिष्ठ॑ते । प्र॒ती॒ति । ए॒न॒म् ।
ओ॒ष॒ति । यः । प॒रा॒ङ् । वि॒ष्व॒ङ् । प्र॒ज॒येति॑ प्र – जया॑ । प॒शु॒भि॒रिति॑
प॒शु – भिः ( ) । ए॒ति । क॒वा॒ति॒र्य॒ङ्ङि॒ति क॒वा – ति॒र्य॒ङ्ङि । इ॒व ।
उ॒पेति॑ । तिष्ठे॑त । न । ए॒न॒म् । प्र॒त्यो॒ष॒तीति॑ प्र॒ति – ओ॒ष॒ति । न ।
वि॒ष्व॒ङ् । प्र॒ज॒येति॑ प्र – जया॑ । प॒शु॒भि॒रिति॑ प॒शु – भिः ।

ए॒ति । 42 (63)

(सि॒क्त॒स्य-स॒ह-भ॒वति॑-यो-यत्-ख॒लु वै-प॒शु॒भि-स्त्रयो॑दश च)
(A9)

1.5.10.1

मम॑ नाम॑ प्रथ॑मं जा॑तवेदः पि॒ता मा॒ता च॑ दध॑तुर्यद॑ग्रे ।
तत्त्वं॑ बिभृ॑हि पुन॑रा मदै॒तोस्त॑वाहं नाम॑ बिभ॑राण्यग्ने ।
मम॑ नाम॑ तव॑ च जा॑तवेदो वा॒ससी॑ इव॑ वि॒वसानौ॑ ये च॑रावः ।
आयु॑षे त्वं जी॒वसे॑ वयं॑ यथा॒यथं॑ वि॒ परि॑ दधा॒वहै॑ पुन॑स्ते ।
नमो॑ऽग्नये॑ ऽप्र॒तिवि॑द्वाय॒ नमो॑ऽना॒धृष्टा॑य॒ नमः॑ स॒म्राजे॑ ।
अषा॑ढो – [ ] 43

1.5.10.1 (Padam)

मम॑ । नाम॑ । प्र॒थम॑म् । जा॑तवेद इति॑ जा॒त – वे॒दः । पि॒ता । मा॒ता ।
च॑ । दध॑तुः । यत् । अ॒ग्रे । तत् । त्वम् । बि॒भृहि॑ । पुनः॑ । ए॒ति ।
मत् । ऐ॒तो॒रित्या॑ – ए॒तोः । तव॑ । अ॒हम् । नाम॑ । बि॒भ॒रा॒णि ।
अ॒ग्ने । मम॑ । नाम॑ । तव॑ । च॑ । जा॑तवेद इति॑ जा॒त – वे॒दः ।
वा॒ससी॑ इति॑ । इ॒व । वि॒व॒सा॒ना॒वि॒ति॒ वि॒-व॒सा॒नौ । ये इति॑ । च॑रावः ।
आयु॑षे । त्वम् । जी॒व॒से॑ । वयम्॑ । यथा॒य॒थ॒मिति॑ यथा॒-य॒थ॒म् । वि॒ ।
प॒रीति॑ । दधा॒वहै॑ । पुनः॑ । ते इति॑ । नमः॑ । अ॒ग्नये॑ ।

अ॒प्रति॒वि॒द्वा॒येत्य॒प्रति॒ – वि॒द्वा॒य । नमः॑ । अना॑धृ॒ष्टा॒येत्यना॑ – धृ॒ष्टा॒य ।
नमः॑ । सम्राज॑ इति॒ सं – राजे॑ । अषाढः॑ । 43 (50)

1.5.10.2

अ॒ग्निर्बृ॒ह॒द्वया॑ वि॒श्वजि॑त्सह॒न्त्यः॑ श्रेष्ठो॑ गन्धर्वः॑ ।
त्वत्पि॑तारो अ॒ग्ने दे॒वास्त्वा-मा॒हुत॑यस्त्व-द्वि॒वाच॑नाः ।
सं मा॒मायु॑षा सं गौ॒पत्ये॑न सु॒हिते॑ मा धाः ।
अ॒यम॒ग्निः श्रेष्ठ॑तमो ऽयं भग॑वत्तमो ऽयं सह॒स्रसा॑तमः ।
अ॒स्मा अ॒स्तु सु॒वीर्यं॑ । म॒नो ज्योति॑ र्जुषता॒माज्यं॑ वि॒च्छिन्नं॑
य॒ज्ञं स॒मिमं॑ दधातु । या इ॒ष्टा उ॒षसो॑ नि॒मृच॑श्च ताः सं द॒धामि॑
ह॒विषा॑ घृ॒तेन॑ । प॒यस्व॑तीरोष॒धयः॑ – [ ] 44

1.5.10.2 (Padam)

अ॒ग्निः । बृ॒ह॒द्वया॑ इति॒ बृह॑त् – व॒याः । वि॒श्वजि॑दिति॒ विश्व॑ – जि॒त् ।
सह॒न्त्यः । श्रेष्ठः॑ । गन्धर्वः॑ । त्वत्पि॑तार इति॒ त्वत्-पि॑तारः । अ॒ग्ने ।
दे॒वाः । त्वा॒माहु॑तय इति॒ त्वाम् – आ॒हुत॑यः । त्वद्वि॒वाच॑ना इति॒
त्वत् – वि॒वाच॑नाः । स॒मिति॑ । मा॒म् । आ॒युषा॑ । स॒मिति॑ । गौ॒पत्ये॑न ।

सु॒हि॒त इति॑ सु॒ – हि॒ते । मा॒ । धाः॑ । अ॒यम् । अ॒ग्निः॑ ।
श्रेष्ठ॑त॒म इति॑ श्रेष्ठ॑ – त॒मः । अ॒यम् । भ॒गव॑त्त॒म इति॑ भ॒गव॑त्-त॒मः ।
अ॒यम् । स॒हस्र॑सा॒तम॑ इति॑ स॒हस्र॑ – सा॒तमः॑ । अ॒स्मै । अ॒स्तु ।
सु॒वी॒र्य॑मि॒ति सु॒ – वी॒र्य॑म् । म॒नः॑ । ज्यो॒तिः॑ । जु॒षता॑म् । आ॒ज्य॑म् ।
वि॒च्छि॒न्नमि॒ति वि॒ – छि॒न्नम् । य॒ज्ञम् । स॒मि॒ति । इ॒मम् । द॒धातु॑ ।
याः । इ॒ष्टाः । उ॒षसः॑ । नि॒मृ॒च इति॑ नि-मृ॒चः । च॒ । ताः । स॒मि॒ति ।
द॒धामि॑ । ह॒विषा॑ । घृ॒तेन॑ । प॒यस्व॑तीः । ओ॒षध॑यः । 44 (50)

1.5.10.3

प॒यस्व॑द्वी॒रुधां॑ प॒यः ।
अ॒पां प॒यसो॑ य॒त्प॒यस्तेन॑ मा॒मिन्द्र॑ सꣳ सृ॒ज ।
अ॒ग्ने॑ व्र॒तप॑ते व्र॒तं च॑रिष्यामि तच्छ॑के॒यं तन्मे॑ रा॒ध्यतां॑ ।
अ॒ग्निꣳ हो॑तारमि॒ह तꣳ हु॑वे दे॒वान् य॒ज्ञिया॑नि॒ह या॑न् ह॒वाम॑हे ।
आ य॑न्तु दे॒वाः सु॒म॒नस्य॑मा॒ना वि॒यन्तु॑ दे॒वा ह॒विषो॑ मे अ॒स्य । क॒स्त्वा
यु॒नक्ति॑ स त्वा॑ यु॒नक्तु॑ या॒नि घ॒र्मे क॒पाला॑न्युप॒चिन्व॑न्ति-[ ] 45

1.5.10.3 (Padam)

प॒यस्व॑त् । वी॒रु॒धाम् । प॒यः । अ॒पाम् । प॒यसः॑ । यत् । प॒यः । तेन॑ ।
माम् । इन्द्र॑ । स॒मि॒ति॑ । सृ॒ज॒ । अ॒ग्नै॑ । व्र॒त॒प॒त॒ इति॑ व्रत – प॒ते ।
व्र॒तम् । च॒रि॒ष्या॒मि॒ । तत् । श॒के॒यम् । तत् । मे॒ । रा॒ध्य॒ताम् ।
अ॒ग्नि॒म् । हो॒तार॒म् । इ॒ह । तम् । हु॒वे॒ । दे॒वान् । य॒ज्ञि॒यान् । इ॒ह ।
यान् । ह॒वाम॑हे । ए॒ति॑ । य॒न्तु॒ । दे॒वाः । सु॒म॒न॒स्य॑मा॒ना इति॑
सु – म॒न॒स्य॑मा॒नाः । वि॒य॒न्तु॒ । दे॒वाः । ह॒वि॒षः । मे॒ । अ॒स्य॒ । कः ।
त्वा । यु॒न॒क्ति॒ । सः । त्वा । यु॒न॒क्तु॒ । या॒नि॒ । घ॒र्म॑ । क॒पा॒ला॒नि॒ ।
उ॒प॒चि॒न्व॒न्ती॒त्यु॒प – चि॒न्व॒न्ति॒ । 45 (50)

1.5.10.4

वे॒ध॒सः॑ ।
पू॒ष्ण॒स्तान्य॑पि व्र॒त इन्द्र॑वा॒यू वि मुञ्च॑तां ।
अ॒भि॒न्नो॑ घ॒र्मो जी॒र॒दानु॑र्य॒त आ॒त्त॒स्तद॑गन् पुनः ।
इ॒ध्मो वे॒दिः परि॑धयश्च॒ सर्वे॑ य॒ज्ञस्याऽऽयु॑रनु॒ सं च॑रन्ति ।
त्रय॑स्त्रि॒ं श॒त्त॒न्त॒वो॒ ये वि॒त॒न्नि॒रे य इ॒मं य॒ज्ञं स्व॑धया ददन्ते

तेषां॑ छिन्नं॑ प्रत्येत॑दधामि॑ स्वाहा॑ घर्मो॑ देवा॑ अप्येतु॑ । 46

1.5.10.4 (Padam)

वेध॑सः । पू॒ष्णः । तानि॑ । अपी॑ति । व्र॒ते । इन्द्र॑वायू इतीन्द्र॑ – वायू॑ ।
 वी॑ति । मुञ्च॑ताम् । अभि॑न्नः । घर्मः॑ । जी॒रदानु॑रिति जी॒र – दानुः॑ ।
 यतः॑ । आ॒त्तः । तत् । अ॒गन् । पुनः॑ । इ॒ध्मः । वेदिः॑ । परि॑धय इति॑
 परि – धयः॑ । च । सर्वे॑ । य॒ज्ञस्य॑ । आयुः॑ । अनु॑ । समि॑ति ।
 चर॑न्ति । त्रय॑स्त्रि॒शदिति॑ त्रयः॑ – त्रि॒शत् । तन्त॑वः । ये । वि॒तन्नि॑र
 इति॑ वि – तन्नि॑रे । ये । इ॒मम् । य॒ज्ञम् । स्व॒धयेति॑ स्व – धया॑ ।
 दद॑न्ते । तेषा॑म् । छिन्न॑म् । प्रती॑ति । ए॒तत् । द॒धामि॑ ।
 स्वाहा॑ । घर्मः॑ । दे॒वान् । अपी॑ति । ए॒तु । 46 (45)

(अषाढ-ओषधय-उपचिन्वन्ति-पञ्चचत्वारिंशच्च) (A10)

1.5.11.1

वैश्वान॑रो न ऊ॒त्याऽऽ प्र या॑तु पराव॑तः । अ॒ग्निरु॑क्थेन वा॒हसा॑ ।
 ऋ॒तावानं॑ वैश्वान॑रमृत॒स्य ज्योति॑षस्पतिं॑ । अज॑स्रं घर्म॑मीमहे ।
 वैश्वान॑रस्य द॒सना॑भ्यो बृ॒हद॑रिणा॒देकः॑ स्व॒पस्य॑या क॒विः ।

उ॒भा पि॒तरा॑ म॒हय॑न्नजायताग्नि॒ द्यावा॑पृथि॒वी भूरि॑रेतसा ।
पृ॒ष्ठो दि॒वि पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः पृ॒थि॒व्यां पृ॒ष्ठो वि॒श्वा ओष॑धीरा वि॒वेश ।
वै॒श्वा॒नरः॑ स॒हसा॑ पृ॒ष्ठो अ॒ग्निः स॒नो दि॒वा स – [ ] 47

1.5.11.1 (Padam)

वै॒श्वा॒नरः॑ । नः॑ । ऊ॒त्या । आ । प्रेति॑ । या॒तु । प॒राव॑त इति॑
प॒रा – व॑तः । अ॒ग्निः । उ॒क्थे॑न । वा॒हसा॑ ।
ऋ॒तावा॑नमि॒त्यृ॒त-वा॑नम् । वै॒श्वा॒नर॑म् । ऋ॒तस्य॑ । ज्योति॑षः । प॒तिम् ।
अ॒ज॒स्रम् । घ॒र्मम् । ई॒महे॑ । वै॒श्वा॒नर॑स्य । द॒॒स॒ना॒भ्यः॑ । बृ॒हत् ।
अ॒रि॒णात् । ए॒कः । स्व॒प॒स्य॑येति॒ सु – अ॒प॒स्य॑या । क॒विः । उ॒भा ।
पि॒तरा॑ । म॒हय॑न् । अ॒जाय॑त । अ॒ग्निः । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑
द्यावा॑-पृथि॒वी । भूरि॑रेत॒सेति॑ भूरि॑ – रे॒तसा॑ । पृ॒ष्ठः । दि॒वि । पृ॒ष्ठः ।
अ॒ग्निः । पृ॒थि॒व्याम् । पृ॒ष्ठः । वि॒श्वाः॑ । ओष॑धीः । ए॒ति । वि॒वेश॑ ।
वै॒श्वा॒नरः॑ । स॒हसा॑ । पृ॒ष्ठः । अ॒ग्निः । सः॑ । नः॑ ।
दि॒वा । सः॑ । 47 (50)

1.5.11.2

रिषः॑ पा॒तु॑ न॒क्तं॑ ।

जा॒तो॒ यद॑ग्ने॒ भुव॑ना॒ व्य॒ख्यः॑ प॒शुं न गो॑पा इ॒र्यः॑ परि॒ज्मा ।

वै॒श्वान॑र ब्र॒ह्म॒णे वि॒न्द गा॒तुं यू॒यं पा॒त स्व॑स्ति॒भिः सदा॑ नः ।

त्वम॑ग्ने शो॒चिषा॑ शो॒शु॒चा॒न आ रो॑दसी॒ अपृ॑णा जा॒यमा॑नः ।

त्वं दे॒वाँ अ॒भि॒श॒स्तेर॑मु॒ज्चो॒ वैश्वान॑र जा॒तवे॑दो म॒हित्वा॑ ।

अ॒स्माक॑म॒ग्ने म॒घव॑त्सु॒ धा॒रया॑नामि॒ क्षत्र॑म॒जर॑ँ सु॒वीर्यं॑ ।

वयं॑ ज॒येम॑ श॒तिन॑ँ स॒हस्रि॑णं॒ वैश्वान॑र – [ ] 48

1.5.11.2 (Padam)

रिषः॑ । पा॒तु॑ । न॒क्तम् । जा॒तः । यत् । अ॒ग्ने । भुव॑ना । व्य॒ख्य इति॑

वि – अ॒ख्यः । प॒शुम् । न । गो॑पा इति॑ गो – पाः । इ॒र्यः ।

प॒रि॒ज्मेति॑ प॒रि – ज्मा । वै॒श्वान॑र । ब्र॒ह्म॒णे । वि॒न्द । गा॒तुम् । यू॒यम् ।

पा॒त । स्व॑स्ति॒भिरिति॑ स्व॒स्ति – भिः । सदा॑ । नः । त्वम् । अ॒ग्ने ।

शो॒चिषा॑ । शो॒शु॒चा॒नः । एति॑ । रो॑दसी॒ इति॑ । अ॒पृणाः॑ । जा॒यमा॑नः ।

त्वम् । दे॒वान् । अ॒भि॒श॒स्तेरित्य॑भि – श॒स्तेः । अ॒मु॒ज्चः । वै॒श्वान॑र ।

जा॒तवे॒द इति॑ जा॒त – वे॒दः । म॒हि॒त्वेति॑ म॒हि – त्वा । अ॒स्माक॑म् ।
अ॒ग्ने । म॒घव॑त्स्वि॒ति म॒घव॑त् – सु । धा॒रय॑ । अ॒नामि॑ । क्ष॒त्रम् ।
अ॒जर॑म् । सु॒वीर्य॑मि॒ति सु – वीर्य॑म् । व॒यम् । ज॒येम॑ । श॒तिन॑म् ।
सह॑स्रि॒णम् । वैश्वान॑र । 48 (50)

1.5.11.3

वा॒जम॑ग्ने तवो॒तिभिः॑ ।
वैश्वान॑रस्य सु॒मतौ॑ स्या॒म रा॒जा हि॒कं भु॒वनाना॑मभि॒श्रीः ।
इतो॑ जा॒तो वि॒श्वमि॒दं वि॑ च॒ष्टे वैश्वान॑रो य॒तते॑ सू॒र्येण॑ ।
अव॑ ते हे॒डो व॒रुण॑ नमो॒भिरव॑ य॒ज्ञेभि॑रीमहे ह॒विर्भिः॑ ।
क्षय॑न्नस्मभ्यमसुर प्र॒चेतो॑ राज॒न्नेना॑सि शि॒श्रथः॑ कृ॒तानि॑ ।
उदु॑त्तमं व॒रुण॑ पा॒शम॑स्मदवा॒धमं॑ वि॒मध्य॑म॒ श्रथा॑य ।
अथा॑ वयमादित्य – [ ] 49

1.5.11.3 (Padam)

वा॒जम् । अ॒ग्ने । तव॑ । ऊ॒तिभि॑रित्यू॒ति – भिः॑ । वैश्वान॑रस्य ।
सु॒मता॑वि॒ति सु – म॒तौ । स्या॒म । रा॒जा । हि॒कम् । भु॒वनाना॑म् ।

अ॒भि॒श्री॒रित्य॑भि – श्रीः । इ॒तः । जा॒तः । वि॒श्वम् । इ॒दम् ।
वी॒ति । च॒ष्टे । वै॒श्वा॒नरः । य॒त॒ते । सू॒र्ये॑ण । अ॒वे॒ति । ते । हे॒डः ।
व॒रु॒ण । न॒मो॒भि॒रिति॑ नमः – भिः । अ॒वे॒ति । य॒ज्ञे॒भिः । ई॒म॒हे ।
ह॒वि॒र्भि॒रिति॑ ह॒विः – भिः । क्ष॒यन् । अ॒स्म॒भ्य॒मित्य॑स्म – भ्यम् ।
अ॒सुर । प्र॒चे॒त इति॑ प्र – चे॒तः । रा॒जन् । ए॒ना॒सि । शि॒श्रथः ।
कृ॒ता॒नि । उ॒दि॒ति । उ॒त्त॒म॒मित्यु॑त् – त॒मम् । व॒रु॒ण । पा॒शम् ।
अ॒स्मत् । अ॒वे॒ति । अ॒ध॒मम् । वी॒ति । म॒ध्य॒मम् । श्र॒था॒य । अथ॑ ।

व॒यम् । आ॒दि॒त्य । 49 (50)

1.5.11.4

व्र॒ते त॒वा॒ऽना॒गसो॑ अ॒दि॒तये॑ स्याम । द॒धि॒क्रा॒व्णो॑ अ॒का॒रि॒षं
जि॒ष्णो॒रश्च॑स्य वा॒जिनः॑ । सु॒र॒भि॒नो॒ मु॒खा॒ क॒र॒त् प्र॒ण आ॒यू॒षि
ता॒रि॒षत् । आ द॒धि॒क्राः॑ श॒वा॒स प॒ञ्च कृ॒ष्टीः॑ सू॒र्य इ॒व
ज्यो॒ति॒षा॒ऽप॒स्त॒तान॑ । स॒ह॒स्र॒साः॑ श॒त॒सा॒ वा॒ज्य॒र्वा पृ॒ण॒क्तु॑ म॒ध्वा
स॒मि॒मा व॒चा॒सि । अ॒ग्नि॒र्मूर्धा॑ भुवः । म॒रु॒तो॒ यद्ध॑ वो दि॒वः सु॒म्ना
य॒न्तो॒ ह॒वा॒म॒हे । आ तू न – [ ] 50

1.5.11.4 (Padam)

व्र॒ते । तव॑ । अ॒ना॒ग॒सः । अ॒दि॒त॒ये । स्या॒म । द॒धि॒क्रा॒व्ण॒ण इति॑
द॒धि – क्रा॒व्ण॒णः । अ॒का॒रि॒षम् । जि॒ष्णोः । अ॒श्व॒स्य । वा॒जिनः॑ ।
सु॒र॒भि । नः॑ । मु॒खा॑ । क॒र॒त् । प्रेति॑ । नः॑ । आ॒यू॒षि । ता॒रि॒षत् ।
एति॑ । द॒धि॒क्रा इति॑ द॒धि – क्राः॑ । श॒व॒सा । पञ्च॑ । कृ॒ष्टीः ।
सू॒र्य । इ॒व । ज्योति॑षा । अ॒पः । त॒तान॑ । स॒ह॒स्र॒सा इति॑
स॒ह॒स्र – साः॑ । श॒त॒सा इति॑ श॒त – साः॑ । वा॒जी । अ॒र्वा॑ । पृ॒ण॒क्तु॑ ।
म॒ध्वा॑ । स॒मि॒ति॑ । इ॒मा । व॒चा॒सि॑ । अ॒ग्निः । मू॒र्धा॑ । भु॒वः ।
म॒रु॒तः । य॒त् । ह॒ । वः॑ । दि॒वः । सु॒म्ना॒य॒न्त इति॑ सु॒म्न – य॒न्तः॑ ।
ह॒वा॒म॒हे । एति॑ । तु । नः॑ । **50 (50)**

1.5.11.5

उ॒प ग॒न्त॒न ।
या वः॑ श॒र्म श॒श॒मा॒ना॒य स॒न्ति॑ त्रि॒धा॒तू॒नि दा॒शु॒षे य॒च्छ॒ता॒धि॑ ।
अ॒स्म॒भ्यं॑ ता॒नि म॒रु॒तो वि॑ य॒न्त॒ रयिं॑ नो॒ ध॒त्त॒ वृ॒ष॒णः सु॒वी॒रं॑ ।
अ॒दि॒ति॒र्न उ॒रु॒ष्य॒त्व॒दि॒तिः श॒र्म य॒च्छ॒तु॑ । अ॒दि॒तिः पा॒त्व॒ ह॒सः॑ ।

म॒ही॒मू॒षु मा॒तर॑ꣳ सु॒व्र॒ता॒ना॒मृ॒तस्य॑ प॒त्नी॒मव॑से हु॒वेम॑ ।
तु॒वि॒क्ष॒त्रा॒मज॑रन्तीमु॒रू॒चीꣳ सु॒श॒र्मा॒णम॑दि॒तिꣳ सु॒प्र॒णी॒तिं ।
सु॒त्रा॒मा॒णं पृ॒थि॒वीं द्या॒मने॑हसꣳ सु॒श॒र्मा॒ण( ) म॑दि॒तिꣳ सु॒प्र॒णी॒तिं ।
दै॒वीं ना॒वꣳ स्व॑रि॒त्रा॒मना॑गस॒मस्र॑वन्तीमा रु॒हेमा॑ स्व॒स्तये॑ ।
इ॒माꣳ सु॑ ना॒वमा॑रु॒हꣳ श॒ता॒रि॒त्राꣳ श॒त॒स्प॒यां ।
अ॒च्छि॒द्रां पा॑रयिष्णुं । 51

1.5.11.5 (Padam)

उ॒पे॒ति । ग॒न्त॒न । या । वः । श॒र्म । श॒श॒मा॒नाय॑ । स॒न्ति । त्रि॒धा॒तू॒नी॒ति
त्रि – धा॒तू॒नि । दा॒शु॒षे॑ । य॒च्छ॒त । अ॒धि । अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑-भ्यम् ।
ता॒नि । म॒रु॒तः । वी॒ति । य॒न्त । र॒यि॒म् । नः । ध॒त्त । वृ॒ष॒णः ।
सु॒वी॒र॒मि॒ति सु॑-वी॒र॒म् । अ॒दि॒तिः । नः । उ॒रु॒ष्य॒तु । अ॒दि॒तिः । श॒र्म ।
य॒च्छ॒तु । अ॒दि॒तिः । पा॒तु । अ॒ह॒सः । म॒ही॒म् । उ । स्वि॒ति ।
मा॒तर॑म् । सु॒व्र॒ता॒ना॒मि॒ति सु॑ – व्र॒ता॒ना॒म् । ऋ॒त॒स्य । प॒त्नी॒म् । अ॒व॒से ।
हु॒वेम॑ । तु॒वि॒क्ष॒त्रा॒मि॒ति तु॒वि – क्ष॒त्रा॒म् । अ॒ज॒र॒न्ती॒म् । उ॒रू॒ची॒म् ।
सु॒श॒र्मा॒णमि॒ति सु॑ – श॒र्मा॒ण॒म् । अ॒दि॒ति॒म् ।

सु॒प्र॒णी॒ति॒मि॒ति॒ सु॒ – प्र॒णी॒ति॒म् । सु॒त्रा॒मा॒ण॒मि॒ति॒ सु॒ – त्रा॒मा॒ण॒म् ।
पृ॒थि॒वी॒म् । द्या॒म् । अ॒ने॒ह॒स॒म् । सु॒श॒र्मा॒ण॒मि॒ति॒ सु॒ – श॒र्मा॒ण॒म् ( ) ।
अ॒दि॒ति॒म् । सु॒प्र॒णी॒ति॒मि॒ति॒ सु॒ – प्र॒णी॒ति॒म् । दै॒वी॒म् । ना॒व॒म् ।
स्व॒रि॒त्रा॒मि॒ति॒ सु॒ – अ॒रि॒त्रा॒म् । अ॒ना॒ग॒स॒म् । अ॒स्र॒व॒न्ती॒म् । ए॒ति॒ ।
रु॒हे॒म । स्व॒स्त॒ये॒ । इ॒मा॒म् । स्वि॒ति॒ । ना॒व॒म् । ए॒ति॒ । अ॒रु॒ह॒म् ।
श॒ता॒रि॒त्रा॒मि॒ति॒ श॒त॒ – अ॒रि॒त्रा॒म् । श॒त॒स्फ॒या॒मि॒ति॒ श॒त॒ – स्फ॒या॒म् ।
अ॒च्छि॒द्रा॒म् । पा॒र॒यि॒ष्णु॒म् । 51 (69)

(दि॒वा स॒-स॒ह॒स्रि॒णं॒ वै॒श्वान॒राऽऽ-दि॒त्य- तू नो॒-ऽने॒ह॒स॒ञ्
सु॒श॒र्मा॒ण- मे॒का॒न्न वि॒श॒ति॒श्च) (A11)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :-

(दे॒वा॒सु॒राः-प॒रा-भू॒मि-भू॒मि-रु॒प॒प्र॒य॒न्तः-सं प॒श्या॒-म्य॒य॒ज्ञः-
सं प॒श्या॒-म्य॒ग्नि॒हो॒त्रं-म॒म ना॒म-वै॒श्वान॒र-एका॒द॒श) ।

पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(दे॒वा॒सु॒राः-क्रु॒द्धः-सं प॑श्यामि-सं प॑श्यामि-न॒क्त॒-मु॒प॒ग॒न्त॒-
नै॒क॒प॒ञ्चा॒श॒त्)

First and Last Padam of Fifth Prasnam :-

(दे॒वा॒सु॒राः-पा॑रयिष्णुं)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे प्रथमकाण्डे

पञ्चमः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य संहित) – प्रथमकाण्डे – पञ्चमः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 1 – Prasanam 5 – TS 1.5

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	225
Anuvakam 2	5	236
Anuvakam 3	3	163
Anuvakam 4	4	225
Anuvakam 5	4	217
Anuvakam 6	4	229
Anuvakam 7	6	316
Anuvakam 8	5	279
Anuvakam 9	7	363
Anuvakam 10	4	195
Anuvakam 11	5	269
Total →	51	2717